

IZ RAZPRAVE O USTAVI SRS NA ZADNJEM ZASEDANJU REPUBLIŠKE SKUPŠČINE

Nova ustava — osvoboditev človeka

Zadnja seja ljudske skupščine LR Slovenije, na kateri so 9. aprila sprejeli ustavo Socialistične republike Slovenije, je bila zgodovinskega pomena. Potem ko so delovni ljudje plebisitarno potrdili ustavni osnutek, so poslanci samo še formalno potrdili že izraženo ljudsko voljo: sprejeta je bila nova ustavna ureditev, ki daje občanom, kot je dejal Miha Marinko v svoji obrazložitvi nove ustave, nov instrument za uresničenje velikega cilja — za osvoboditev človeka.

Predsednik ustavne komisije Miha Marinko je obrazložil, da se predlog ustave od osnutka razlikuje po tem, da sta drugo in tretje poglavje osnutka obdelana v sedanjem drugem poglavju predloga, ki nosi naslov »Družbena ureditev«. Predlog republiške ustave prevzema ustrezne določbe zvezne ustave po besedilu in obsegu. Tako je odpadel razlog, zaradi katerega je osnutek obravnaval celotno družbeno ureditev le na kratko, zelo obširno in podrobno pa področje samoupravljanja v delovnih organizacijah. Preprosta določila o samoupravljanju v delovnih organizacijah v republiški ustavi bi lahko zavrila izredno dinamičen razvoj na tem področju.

Določbe republiške ustave o družbeni ureditvi so formulirane v enakem besedilu kot v zvezni ustavi, to pa zato, ker gre za enoten sistem naše jugoslovanske socialistične skupnosti, ki ga vsak zase in vsi skupaj aktivno oblikujemo in razvijamo. A vedeti je treba tudi to, da je prišlo do formulacij, kakršne ima sedaj zvezna ustava, tudi na temelju osnutkov republiških ustav. Usklajenost republiških ustav z zvezno ustavo je tako rezultat zelo intenzivnih priprav na vseh nivojih, v zvezi in v republiških ustavnih komisijah ter v javni obravnavi. V ustavi sta še dve spremembi, ki sta posledica javne razprave: prvič, ustava dopušča možnost formiranja več zborov delovnih skupnosti tudi v občini, in drugič, vsak zbor delovne skupnosti republiške skupščine bo štel 70 članov in ne 65, kakor je bilo predvideno po prvem osnutku. Do prve spremembe je prišlo zato, da bi dali občanom z večjo razčlenjenostjo in bogatejšim družbenim življenjem možnost, da si po izkušnjah občinske skupščine v novem sestavu uredijo le-te tako, kot

je sedaj predvideno za republiko. Druga sprememba pa je bila potrebna, ker načelo, da naj ima vsaka občina po enega predstavnika v vsakem izmed zborov delovne skupnosti republiške skupščine, ne bi dovolj upoštevalo razlik v strukturi in razvitosti občin.

V ustavi je močnejše izražena samostojnost naših občin. Opuščena je določba osnutka, ki je dajala republiški skupščini pravico razpustiti občinsko skupščino v posebej določenih primerih. Poenostavljene so določbe o varstvu enakopravnosti italijanske in madžarske narodnosti na naših tleh, in sicer tako, da se prepušča določanje načina uresničevanja pravic teh narodnosti zakonu in statutom občin. Pri tem ne gre za nikakršno spreminjanje naše politike, ki bo še nadalje težila k praktičnemu izvajanju principov dvojezičnosti na območjih, kjer žive skupaj Slovenci in pripadniki italijanske in madžarske narodnosti.

V razpravi o predlogu ustave, kakor ga je obrazložil predsednik ustavne komisije, je sodelovalo več poslancev. Vera Kolarič je izrazila prepričanje, da je v ustavi pravilno poudarjen status mestnega sveta. Inž. Vilma Pirkovič je dejala, da bo ob hitrem naraščanju materialne osnove uvajanje neposrednega samoupravljanja v krajevnih skupnostih bistveno pospešilo urejanje mnogih vprašanj, ki so sicer na videz drobna, vendar za vsakdanje življenje in dobro počutje slehernega občana zelo pomembna. Jože Vonta je poudaril, da morajo biti statuti delovnih organizacij izvirni in konkretni, povezani s sodelovanjem komune, ter da morajo nakazati smeri in delo na področju splošnega gospodarskega in komunalnega udejstvovanja v komunih. Inž. Pepca Perovšek je omenila, da kmetje ne oporekajo nujnosti hitrega razvoja družbenega sektorja kmetijstva, želijo pa biti s temi vprašanji podrobno seznanjeni. Riko Jerman je govoril o materialnem okviru delovanja družbenih služb in dejal, da je vsebinsko delovanje družbenih služb izrazito dolgoročno, zaradi česar je zelo pomembno tudi dolgoročno materialno opredeliti položaj družbenih služb.

Franc Skok je podrobno orisal položaj prosvetnega delavca, ki se je z uvajanjem načela dohodka v šolstvu v mnogočem spremenil in se že prilagaja duhu ustavnih načel. Martin Zakonjšek je polemiziral s težnjami, da bi bilo samoupravljanje zaprto vase, namesto da bi videli razvejanost in medsebojno povezanost samoupravljanja družbe na vseh nivojih. Marija Vild je govorila o statutih delovnih organizacij in dejala, da tam, kjer bodo statute dobro pripravili, to ne bodo le splošni akti,

marveč dobo študije o osnovnih odnosih in o stanju v delovnih organizacijah. Stane Ravljen je naglasil, da so delovni ljudje začeli kritičneje obravnavati negativne pojave, hkrati pa so začeli globlje dojemati probleme našega družbenega razvoja. Martin Košir je poudaril, da je za kar najbolj popolno uveljavitev ustavnih načel v konkretni praksi statut komunne velikega pomena, saj bo pomenil v komunih tisti ustavni akt, ki bo omogočil popoln razmah samoupravljanja.

POZDRAV MARŠALU TITU

Letos bo mladina že devetnajstič nosila pozdrave maršalu Titu za njegov rojstni dan. Letošnja štafeta bo še posebnega pomena, saj bo potekala prav v času občinskih, republiških in zveznih volitev.

Zvezna štafeta je pričela 14. aprila svojo pot v Jajcu. Njena progna ne bo šla skozi Novo mesto in bivši novomeški okraj, zato bodo prebivalci naših krajev poslali pozdrave in najboljše želje predsedniku Titu po republiški štafeti, ki bo krenila na pot 14. maja z Baze 20. Ta štafeta bo šla skozi Črnomelj, Metliko, Novo mesto, Sentjernej in Kostanjevico proti Brezicam, Krškemu in Ljubljani.

V Novem mestu se bodo republiški štafeti priključile še krajevne štafete: od spomenika v Žužemberku, iz Mirne peči, iz Laz, Skočjana, pionirska štafeta Smihel in Novo mesto, štafeta pripadnikov JLA iz Bršlina in nekatere druge. Prihod vseh štafet v Novo mesto je predviden za 14. maj zvečer, ko bo na Glavnem trgu velik miting.

Kako bodo potekale posamezne štafete, bomo še poročali. St

PRED IZREDNO OKRAJNO KONFERENCO SZDL V LJUBLJANI

SZDL — najširša oblika družbenega upravljanja

V torek zjutraj se bo ob 8. uri pričela v Ljubljani izredna konferenca SZDL ljubljanskega okraja. Izredna bo zaradi združitve treh prejšnjih okrajev, ki so lani v decembru formirali le začasni okrajni odbor. V novem okraju je v 26 občinah 474 krajevnih organizacij z nad 292.000 člani SZDL.

Konferenca bo v času najintenzivnejše razprave občanov o ustavi, aktualnih družbenih, političnih, gospodarskih in drugih problemih na zborih volivcev in zborih delavcev. To dejstvo bo dalo konferenci še poseben pečat in jo vključuje v predvolilno dejavnost celotne SZDL.

Za konferenco je pripravljeno gradivo o delu SZDL ljubljanskega okraja. V njem so zbrani vsi važnejši in po-

membnejši podatki o delu SZDL v treh bivših okrajih. Hkrati pa prikazuje gradivo tudi aktualna družbeno-politična vprašanja sedanjega časa. Zato nima oboležja standardnega poročila, temveč naj bi bilo bolj podlaga za razpravo delegatov o bodočih nalogah, podlaga za skupno oceno dosedanje dejavnosti in za sprejem smernic za nadaljnje delovanje SZDL.

V gradivu zasledimo ugotovitve, da je za celotno organizacijo značilen napredek v osvajanju metod dela. Te so organizacijo pripeljale — razumljivo v skladu z vsebino dela — do tega, da je vedno bližja delovnim ljudem. S tem pa dejansko postaja najširša oblika družbenega upravljanja občanov z vsemi stvarmi. Vedno tesnejše se je SZDL povezovala z vsemi or-

ganizmi samouprave in tako postala tudi šola za naše upravitelje.

Izredno živahno dejavnost so organizacije SZDL razvile po pismu Izvršnega komiteja CK ZKJ in govoru tovariša Tita v Splitu. Tudi pri uvajanju in nadaljnjem širjenju novega gospodarskega sistema, formiranju kmetijske po-

litike itd. je bila ustvarjalna dejavnost SZDL vidna in že kaže pozitivne sadove. Napredek v družbenih službah v najširšem pomenu besede, uvajanje dohodka in premiki v notranjih odnosih so v dokajšnji meri rezultat zavestnega delovanja organizacij

(Nadaljevanje na 2. str.)

Letošnje nagrade sklada Borisa Kidriča

Na slovesni seji sklada Borisa Kidriča so pretekli četrtek ob deseti obletnici revolucionarjeve smrti počastili njegov spomin in podelili Kidričeve nagrade. Boris Zihertl je govoril o osebnosti Borisa Kidriča, predsednik UO sklada Ivo Tavčar pa je opisal delo sklada in podelil Kidričeve nagrade in plakete. Prejeli so jih prof. dr. Milica Valentinčičeva za življenjsko delo, prof. dr. Jovan Hadži za delo »Razvoj mnogoceličarjev« in prof. dr. Ivan

Kuščer za razpravi »Reciprocity theorems for thermal neutrons« in »Thermal diffusion of neutrons«.

Nagrade Sklada Borisa Kidriča pa je dobila skupina raziskovalcev z Nuklearnega inštituta Jožef Stefan (Über die Synthese von XeF), dr. inž. Miloš Marinček, prof. dr. Bogo Grafenauer, prof. dr. Ivan Lavrač, doc. dr. Luc Menaše, dr. Mirko Rupel, prof. dr. Fran Zwitter. Nagradi za tehnične izume in izpopolnitve sta dobila Branko Pustoslavšek in Valentin Osredkar.

Seji sklada so prisostvovali med drugimi Franc Leskošek, Vida Tomšič, Viktor Avbelj, Stane Kavčič, Lidija Sentjurc in še vrsta uglednih političnih, kulturnih in znanstvenih delavcev.

VREME

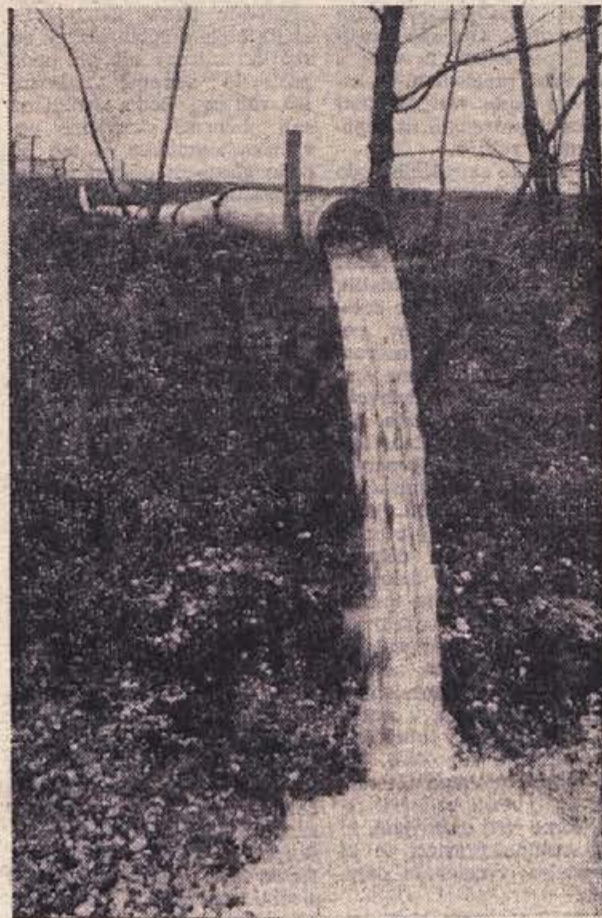
OD 18. DO 28. APRILA

Med 18. in 21. aprilom nestalno in zlasti okrog 21. aprila močan dež, hkrati močna ohladitev. Nato tri do štiri dni lepo vreme; sprva hladno in slana, pozneje topleje. Nekako od 26. aprila dalje spet postopno nestalno in pozneje deževno.

Dr. V. M.

PRIHODNJA ŠTEVILKA

Dolenjskega lista bo izšla v ponedeljek, 29. aprila 1963, v povečanem obsegu.

Iz leta v leto si z večjimi uspehi prizadevamo dvigati življenjsko raven naših delovnih ljudi. O skrbi ljudske oblasti za novi vodovod za VIDEM-KRSKO smo pred kratkim poročali, danes pa naj o tem govori še gornji posnetek: blizu Drnovega so zgradili močan poskusni vodnjak. Leži ob cesti, po kateri pridete z avtomobilske ceste v Videm-Krško. Po nekaj sto metrov dolgem cevovodu teče voda iz poskusnega vodnjaka v bližnjo gramoznico. Vsak dan odvezem strokovnjaki vzorce vode, ugotavljajo moč izvira in vse drugo, kar je potrebno, preden bodo lahko zavržno rekli, da je izvir primeren za napajanje vodovoda

Profesorica risanja tovarišica Vladka Stoviček, ki poučuje na brestaniški osemletki, je svoje učence, ker je bil v četrtek, 11. aprila lep sončni dan, povabila na slikanje motivov iz narave. Nadobudne risarje smo zalotili poglobljene v delo na vrhu nekega opornega zidu

ZASTAVE ŽELEZNIČARJEV

Pretekle dni so tudi železničarji na območju Dolenjske in Spodnjega Posavja slovesno počastili 15. april — dan železničarjev, spomin na generalno stavko jugoslovanskih železničarjev in mornarjev, ki se je začela 15. aprila 1920. Osrednja proslava je bila v torek zvečer v Novem mestu, kjer so pripravili kvaliteten spored.

Kako in kdaj bomo volili

Ko smo v zadnji številki našega časnika pisali o volitvah, smo obljubili, da bomo sestavek še dopolnili, ko bodo sprejeti predpisi o volitvah odbornikov oziroma poslancev skupščin družbeno-političnih skupnosti. Obljubo izpolnjujemo danes, in sicer s kratkim pregledom, iz katerega bodo razvidni tudi datumi posrednih in neposrednih volitev.

V občinske skupščine bodo občani in delovne skupnosti volile svoje predstavnike neposredno. Volitve v občinski zbor bodo 26. maja. Takrat bomo glasovali o kandidatih, ki jih bomo neposredno določili na zborih volivcev, potem ko bo načelno razpravljala o njih Socialistična zveza.

— Volitve v zbor delovnih skupnosti bodo 24. maja. Na teh volitvah bodo člani kolektivov delovnih skupnosti (gospodarske organizacije, zavodi, ustanove itd.) glasovali o kandidatih, ki jih bodo neposredno določili delovni ljudje na zborih v delovnih skupnostih. — To se pravi, da bodo 26. maja sodelovali na volitvah vsi državljani, ki imajo volilno pravico, ne glede na to, ali so zaposleni v delovnih skupnostih, v zasebnem kmetijstvu, v obrti ali pa sploh niso zaposleni. Na neposrednih volitvah 24. maja pa bodo sodelovali, kot rečeno, samo tisti državljani, ki imajo volilno pravico, in ki so zaposleni v delovnih skupnostih.

Skupščino okraja bodo volile občinske skupščine same izmed svojih članov. Kandidatov torej ne bo treba postavljati na zborih volivcev, ker bodo določeni že z izvolitvijo odbornikov občinske skupščine. Vsak odbornik bo hkrati kandidat za okrajno skupščino. Volitve poslancev okrajne skupščine, ki jih bodo opravili na seji občinskih skupščin, bodo 3. junija.

Poslance republiške skupščine bodo volile občinske skupščine izmed kandidatov, ki jih bodo postavili občani oziroma delovni ljudje v delovnih skupnostih na svojih zborih. Volitve poslancev samoupravnih zborov republiške skupščine bodo torej posredne: opravili jih bodo na sejah občinskih skupščin 3. junija. Pri volitvah poslancev splošnega zbora republiške skupščine pa bo postopek drugačen: izmed kandidatov, ki jih bodo določili občani na zborih volivcev ali jih bodo postavile skupine najmanj 100 volivcev, bodo izvolili na seji občinske skupščine poslanske kandidate, o teh pa bodo glasovali občani na neposrednih volitvah 16. junija. Iste dne bodo tudi neposredne volitve poslancev zveznega zbora zvezne skupščine.

Tudi kandidate za poslance zveznega zbora zvezne skupščine bodo določali občani na zborih volivcev. Izmed teh bodo občinske skupščine na svojih sejah 3. junija izvolile poslanske kandidate, o teh pa bodo glasovali občani na neposrednih volitvah 16. junija. Poslanske kandidate za samoupravne zbornice zvezne skupščine bodo postavili delovni ljudje na svojih zborih v delovnih skupnostih, o teh pa bodo glasovali odborniki na sejah občinskih skupščin 3. junija.

Iz tega, kar smo povedali, sledi, da bodo posredne volitve vse tistega dne: 3. junija. Takrat bodo na sejah občinskih skupščin izvolili poslance okrajne skupščine, zborov delovne skupnosti republiške skupščine in zborov delovne skupnosti zvezne skupščine. Razen tega bodo na teh sejah izvolili odborniki občinskih skupščin poslanske kandidate za zvezni zbor zvezne skupščine.

Neposredne volitve bodo trikrat: 24. in 26. maja ter 16. junija. Dvakrat bodo šli na volišče vsi občani, ki imajo volilno pravico: 26. maja, ko bodo volitve odbornikov občinske skupščine, in 16. junija, ko bodo volitve poslancev splošnega zbora republiške skupščine in zveznega zbora zvezne skupščine. Enkrat — 24. maja — bodo šli na volišče samo delovni ljudje v delovnih skupnostih, ki bodo izvolili odbornike zbora delovnih skupnosti občinske skupščine.

Na seji izvršnega odbora so navedli spodbudne primere, ko v občinah, kjer so že začeli z izborom kandidatov, upoštevajo, da morajo predstavniška telesa ustrezati spremembam v družbeni strukturi, skratka: razvejanemu družbenemu življenju. V 24 občinah ljubljanskega okraja je med doslej predlaganimi kandidati 31 odstotkov, v občinah mariborskega okraja pa 29,2 odstotka delavcev. Med predlaganimi kandidati daleč prevladujejo ljudje, ki doslej niso imeli odborniških funkcij: v občinah ljubljanskega okraja 82 odstotkov, v mariborskem okraju 87 odstotkov, v celjskem okraju tudi 87 odstotkov itd. Med doslej predlaganimi kandidati je tudi več žensk in mladih. Medtem ko je bilo med doslednjimi odborniki občinskih ljudskih odborov ljubljanskega okraja le 6,9 odstotka žensk, jih je med doslej predlaganimi kandidati 19 odstotkov. Med kandidati je tudi 7 odstotkov starih do 25 let. V občinah celjskega okraja je odstotek mladih kandidatov celo večji kot v Ljubljani — 10 od-

stotkov. Med doslej predlaganimi kandidati v celjskem okraju je 22 odstotkov žensk (doslej je bilo med odborniki ljudskih odborov občin le 4,2 odstotka žensk).

Izvršni odbor je tudi menil, da bi bila škodljiva kakršnakoli skrajnost pri določanju števila kandidatov. O demokratičnosti in učinkovitosti izbora odbornikov ni mogoče soditi po tem, ali je bil na volilnem lističu več ali eden kandidat. Neprimerno važnejše je, ali smo že pred volitvami — na predvolilnih sestankih Socialistične zveze in na zborih volivcev — razglabljali o ljudeh, tehtali njihove vsestranske sposobnosti in se na koncu odločili za take kandidate, ki imajo največ pogojev, da nas bodo uspešno predstavljali v predstavniških telesih.

Ob 10-letnici smrti velikega revolucionarja, graditelja gospodarskega sistema Jugoslavije, narodnega heroja Borisa Kidriča, so

hile po vsej Jugoslaviji komemoracije, ki so živo izpričale, kako nepozaben je lik pokojnega Kidriča, ki še vedno živi v srcih večine Jugoslovancev. V Ljubljani je bila osrednja slovesnost pred grobnico narodnih herojev. Slovesno sejo je imel tudi Sklad Borisa Kidriča, ki je ob tej priložnosti razdelil Kidričeve nagrade.

V petek je član ZIS Kiro Gligorov odprl Zagrebški spomladanski velesojem in ob tej priložnosti poudaril, da je to zbirališče jugoslovanskih in tujih gospodarstvenikov.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Na trojnih pogajanjih v Kairu so doslejšnji osnovni spbrazum o združitvi ZAR, Iraka in Sirije v enotno državo s tremi federalnimi enotami. Nova država bo imela ime Združena arabska republika, imela bo skupnega predsednika, enotno zastavo in sedež v Kairu. Organi federacije bodo vodili zunanjo politiko in trgovino ter obrambo dežele. Federacija bo tudi določala enotno politiko v prosveti, znanstvenem raziskovanju in vseh drugih področjih, ki so važna za splošno zunanjo ali notranjo usmeritev nove države. Za vsa ostala področja bodo ustanovili sistem trojnih mešanih svetov. Najvišja oblast bo federalni svet.

Plebiscit o federaciji bo 27. septembra letos, razglasil pa jo bodo 28. septembra na obletnico secesionističnega udara v Siriji. To bo prvo petmesečno obdobje.

Napovedujejo, da bo federacija v celoti uresničena v 20 mesecih po referendumu. Tako časovno obdobje je bilo pač potrebno, ker so morali upoštevati različne, ki obstajajo na teh treh področjih.

Lahko rečemo, da je do sporazuma prišlo zelo hitro, kajti spomniti se moramo, da je še pred dvema tednoma pisal tisk o perečih nesoglasjih in nezaupanju ter različnih pogledih, kakšna naj bi bila pot k enotnosti arabskega sveta. Kolikor se bodo sedanji načrti uresničili — kar iz srca želimo —, bo to pomenilo začetek novega poglavja v zgodovini arabskega sveta.

Prejšnji teden v četrtek zjutraj je neznanec streljal na alžirskega zunanjega ministra Kemistija, ko je zapuščal s plošje parlamenta. Ministra Kemistija, ki je dobil strel v glavo, so odpeljali v alžirsko bolnišnico, kjer je še vedno v nezavesti in se bori s smrtjo.

Generalni sekretar U Tant bo predložil prihodnji teden Varnostnemu svetu OZN osnutek sporazuma, ki so ga sklenili predstavniki OZN, Jemena, ZAR in Saudove Arabije o likvidiranju vojne

tudi v tem primeru pomirjevanja v zvezi z Jemenom odgrala pozitivno posredovalno vlogo. Če bo Saudova Arabija spoštovala sporazum, bo dogovor velikega pomena za mir na jugu Arabije. Seveda pa je mir odvisen tudi od drugih faktorjev. Važno je predvsem, da ne bo prišlo sedaj do vmešavanja s področja adenskega protektorata in ozemlja protektorata Bejhan.

V Angliji je prišlo do nove afere »vo-hunov za mir«. Britanski premier je

Nova arabska federacija

žarišča v Jemenu. Stalni predstavnik Saudove Arabije v OZN je izročil U Tantu izjavo, da saudska vlada ne bo več podpirala rojalističnega gibanja jemenskega imama el Badra. 20. aprila se bo začelo postopno evakuiranje egiptovskih čet iz Jemena. Za jamstvo pa naj bi na vsaki strani ustanovili 20 kilometrski demilitarizirani pas, opazovalci OZN pa naj bi nadzorovali uresničitev teh sklepov. V kratkem že pričakujejo, da bo prispel v Jemen predstavnik OZN, ki se bo dogovoril o podrobnostih nedavno sklenjenega sporazuma.

Velik delež za sklenitev tega multilateralnega sporazuma ima OZN, ki je

moral prekiniti dopust, da je začel s preiskavo v zvezi s to afero. Neka skupina v protiatomskem gibanju, ki si je nadela ime »vohuni za mir« je objavila brošuro, ki na 12 straneh razkriva vladne tajnosti v primeru, če bi prišlo do atomskega spopada. Med drugim so v brošuri tudi točni podatki o protiatomskih zakloniščih za organe oblasti in podobno. To brošuro so razdelili udeležencem protijedrškega pohoda, ki so imeli veliko zborovanje v Londonu, med katerim je prišlo tudi do spopadov s policijo.

S to brošuro so opozorili javnost na posledice atomske katastrofe, hkrati pa zadali težak udarec ugledu sedanje britanske vlade.

SZDL - najširša oblika družbenega upravljanja

(Nadaljevanje s 1. str.)

SZDL in sindikatov. Z doseženim sicer še nismo zadovoljni, je pa storjen bistven premik v gledanju in tudi materialnem položaju tako šolstva kot zdravstva, kulture itd.

Vidno mesto ima v gradivu za konferenco ustavnega razprava, ki jo je SZDL uspešno pripravila in izvedla. Ta dejavnost se nadaljuje tudi sedaj z vso predvolilno aktivnostjo, bo pa tudi v bodoče eden glavnih sestavnih delov delovanja Socialistične zveze. Gre namreč za nadaljnje obravnavanje in osvajanje ustavnih načel in določil v statutih komun, delovnih in krajevnih skupnostih, pri nadaljnji demokratizaciji našega družbenega življenja itd.

V razvoju komunalnega sistema je bil v tem času dosežen ponovno bistven napredek. Vloga komun, njihove pristojnosti in tudi materialna sredstva stalno rastejo. Komune postajajo vedno bolj odločilni faktor našega splošnega napredka. Prav pri ureditvi komunalnega sistema pa je ustava namenila subjektivnim silam mesto, ki jih zadoljuje še naprej za temeljno gibalno silo napredka.

Podatki o rasti organizacije, pregledi kadrov, sej in drugih oblik dela nazorno potrjujejo navedbe v gradivu. Veliko povedo tudi podatki o vključevanju in povezovanju drugih organizacij in društev v javno delovanje — v povezavi z delom Socialistične zveze. Se in še bi lahko naštevali, pa ne bi niti okvirno

uspeli prikazati bogastva opravljene dela in kopice odprtih vprašanj, ki zahtevajo odkrito, demokratično in napredno razpravljanje in ukrepanje znotraj organizacije in v vseh organizacijah, ki jih SZDL povezuje.

Upravičeno lahko pričakujemo, da bo izredna okrajna konferenca SZDL ljubljanskega okraja doprinesla svoj delež k splošni, delovni in demokratični obravnavi vseh sodobnih družbenih dogajanj pri nas. Posebej pa lahko ocenjujemo, da bo njen prispevek v razgibanem predvolilnem obdobju kot delovni dogovor vseh delegatov odmeval v vseh krajevnih in občinskih organizacijah tako, da bo spodbudil nove delovne napore, ki bodo kronani z bogatimi sadovi pri našem

nadaljnem razvoju socializma in socialističnih odnosov med ljudmi.

Gm.

Delegacija obrtnikov pri predsedniku Titu

Predsednik republike Josip Broz-Tito je 7. aprila sprejel delegacijo obrtnikov, ki jo je vodil predsednik sveta za obrtništvo in komunalno gospodarstvo zvezne gospodarske zbornice Tone Fajfar. V daljšem razgovoru so predsedniki sekcij za obrtništvo in komunalno gospodarstvo gospodarskih zbornic Srbije, Hrvatske in Makedonije s predstavniki obrtnikov iz Beograda, Ljubljane, Zagreba, Skopja in Bara obvestili predsednika Tita o sedanjem stanju obrtništva in najvažnejših problemih te gospodarske panoge.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Na sobotni seji izvršnega odbora Glavnega odbora SZDL Slovenije so obravnavali probleme v zvezi s pripravami na volitve, o čemer je imel uvodno besedo predsednik Albert Jakopič-Kajtmir. Med drugim je poudaril, da mora pomeniti predvolilna aktivnost nadaljevanje dosedanje izredno plodne ustavne razprave. Hkrati ko izbiramo kandidate za odbornike in poslance predstavniških teles, je potrebno, da se pogovorimo tudi o dosežkih v preteklem petletnem obdobju. S tem je treba povezovati tudi poglobljeno razpravo o uresničevanju ustavnih načel in določb v življenje. Razpravljati o tem, da mora zaživeti duh ustave in zavesti slehernega občana in v vsakodnevnih akcijah delovnih ljudi, pa pomeni, obravnavati tudi tekoče politično-gospodarske naloge.

Na seji izvršnega odbora so navedli spodbudne primere, ko v občinah, kjer so že začeli z izborom kandidatov, upoštevajo, da morajo predstavniška telesa ustrezati spremembam v družbeni strukturi, skratka: razvejanemu družbenemu življenju. V 24 občinah ljubljanskega okraja je med doslej predlaganimi kandidati 31 odstotkov, v občinah mariborskega okraja pa 29,2 odstotka delavcev. Med predlaganimi kandidati daleč prevladujejo ljudje, ki doslej niso imeli odborniških funkcij: v občinah ljubljanskega okraja 82 odstotkov, v mariborskem okraju 87 odstotkov, v celjskem okraju tudi 87 odstotkov itd. Med doslej predlaganimi kandidati je tudi več žensk in mladih. Medtem ko je bilo med doslednjimi odborniki občinskih ljudskih odborov ljubljanskega okraja le 6,9 odstotka žensk, jih je med doslej predlaganimi kandidati 19 odstotkov. Med kandidati je tudi 7 odstotkov starih do 25 let. V občinah celjskega okraja je odstotek mladih kandidatov celo večji kot v Ljubljani — 10 od-

stotkov. Med doslej predlaganimi kandidati v celjskem okraju je 22 odstotkov žensk (doslej je bilo med odborniki ljudskih odborov občin le 4,2 odstotka žensk).

Izvršni odbor je tudi menil, da bi bila škodljiva kakršnakoli skrajnost pri določanju števila kandidatov. O demokratičnosti in učinkovitosti izbora odbornikov ni mogoče soditi po tem, ali je bil na volilnem lističu več ali eden kandidat. Neprimerno važnejše je, ali smo že pred volitvami — na predvolilnih sestankih Socialistične zveze in na zborih volivcev — razglabljali o ljudeh, tehtali njihove vsestranske sposobnosti in se na koncu odločili za take kandidate, ki imajo največ pogojev, da nas bodo uspešno predstavljali v predstavniških telesih.

Ob 10-letnici smrti velikega revolucionarja, graditelja gospodarskega sistema Jugoslavije, narodnega heroja Borisa Kidriča, so

MED KANDIDATI VEČ ŽENSK IN MLADIH

hile po vsej Jugoslaviji komemoracije, ki so živo izpričale, kako nepozaben je lik pokojnega Kidriča, ki še vedno živi v srcih večine Jugoslovancev. V Ljubljani je bila osrednja slovesnost pred grobnico narodnih herojev. Slovesno sejo je imel tudi Sklad Borisa Kidriča, ki je ob tej priložnosti razdelil Kidričeve nagrade.

V petek je član ZIS Kiro Gligorov odprl Zagrebški spomladanski velesojem in ob tej priložnosti poudaril, da je to zbirališče jugoslovanskih in tujih gospodarstvenikov.

Letošnji spomladanski velesojem se odlikuje po številnih novih proizvodih, ki dokazujejo, da je naša domača industrija storila spet korak naprej v svojem uspešnem razvoju. Razstavljajci izražajo željo, da bi obiskalo velesojem več ljudi neposredno iz proizvodnje, na primer tehnologi, konstruktorji in drugi, ne pa samo komercialisti.

V nedeljo je iz zgodovinskega Jajca, kjer so bili položeni temelji novi Jugoslaviji, krenila na pot po Jugoslaviji štafeta mladosti, ki bo ponesla plamteče pozdrave vsega delovnega ljudstva ljubljenu tovarišu Titu. Pred odhodom štafete na 6000 kilometrov dolgo pot sta na velikem mitingu v Jajcu govorila predsednik ZMJ Tomislav Badovinac in sekretar CK ZK Bosne in Hercegovine Djuro Pucar-Stari. Njune besede so bile namenjene predvsem Titu, s čigar imenom je povezan najburnejši, hkrati pa tudi najveličastnejši in najlepši del zgodovine jugoslovanskih narodov.

Tudi ljudske skupščine drugih republik so že sprejele nove ustave — ustave socialističnih republik. Čeprav so vse usklajene z enotnimi načeli družbeno-političnega in ekonomskega sistema Jugoslavije, izražajo tudi nekatere posebnosti, kar dokazuje njihov samostojen in svoboden razvoj v okviru socialistične jugoslovanske skupnosti.

Industrijska proizvodnja v Sloveniji je marca izredno porasla, tako da je bila za 14 odstotkov večja kakor marca lani. Povečanje proizvodnje v prejšnjem mesecu je še občutnejše v primerjavi z letošnjim januarjem in februarjem. S tako velikim povečanjem proizvodnje smo skoraj nadomestili zaostanek. To pa nas ne sme uspavati, kajti potrebno je, da nadaljujemo z nezmanjšanim tempom tudi prihodnje mesece.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

Kubanski premier Fidel Castro bo letos obiskal Sovjetsko zvezo. To je potrjeno v uradnem sporočilu, v katerem je rečeno, da premier Hruščov v osebni poslanici, ki jo je poslal Castru, povabil kubanskega premiera, naj obišče Sovjetsko zvezo.

Zahodnonemška policija še vedno ni izsledila, kje se skriva nekdanji sodelavec nacističnega zločinca Adolfa Eichmanna, Erich Rajakowitch, ki je v četrtek dopoldne z ženo priletel v letalno v München. Pred tem je bil v Milanu. Bavarske oblasti so po njegovem prihodu v München sporočile, da v Zvezni republiki Nemčiji ni bil izdan noben ukaz za njegovo aretacijo in so ga razglasile samo za »nezaželenega tujca«.

V Londonu, Helsinkiju in Antverpnu so se končali kongresi britanskih, finskih in belgijskih komunističnih partij. V resolucijah, ki so jih sprejele, izražajo med drugim podporo načelom miro-ljubne koeksistence.

Varnostni svet OZN se bo sestel v sredo in proučil senegalsko pritožbo proti Portugalski, ker so portugalska letala bombardirala senegalska naselja v bližini meje portugalske Gvineje.

Predsednik ZAR Naser je sprejel šefa jugoslovanske gospodarske delegacije in člana ZIS Avda Huma. Razgovorjala sta se o perečih mednarodnih problemih in drugih vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Avdo Huma je iz Kaira odpotoval v Adis Abebo, kamor je prispel v torek; tam bo ostal štiri dni. Razgovarjal se bo o nadaljnem razvoju gospodarskega in tehničnega sodelovanja med obema državama.

Zaupanje delovnih ljudi v Zvezo komunistov lahko vedno opravičimo

S to mislijo je zaključil tov. Franc Popit, sekretar OK ZKS na okrajni konferenci Zveze komunistov, svoj referat. Konferenca je bila 2. aprila v dvorani skupščine SRS. Udeležili so se delegati vseh občinskih komitejev ZK, člani začasnega okrajnega komiteja ZKS in gostje iz večine glavnih mest bratskih socialističnih republik. Iz OK ZKS sta bila na konferenci tov. B. Zihel in M. Ribičič. Konferenca je sprejela poročilo okrajnega komiteja ZKS in referat, razprava delegatov in gostov pa podkrepila najbolj pereče naloge Zveze komunistov v tem času. Vsebinsko konferenca daje članom ZK v ljubljanskem okraju novih naporov za delo. Za sekretarja 35 članskega OK ZKS je bil ponovno izvoljen tov. Franc Popit.

Zgoščevanje tehtnih misli, ugotovitev in podatkov iz poročila o delu vseh prejšnjih treh okrajnih komitejev in članov ZK je praktično nemogoče. Poročilo govori obširno o naporih ZK za nadaljnji napredek organizmov neposredne demokracije. Tu zajema delovanje političnih organizacij kot tudi delo večine samoupravnih in družbeno-upravnih organov. Naslednje poglavje analizira vpliv ZK na proces razvoja samouprave. Kritično obdeluje poglavje o organiziranosti ZK v novih pogojih dela, ki jih je nakazal že VI. kongres in še naprej razvil VII. kongres ZKJ ter vsi plenumi. O strukturi članstva, rasti organizacije in kadrih govori poročilo zelo nazorno. Ideološko politična dejavnost članov ZK je v smislu vseh prejšnjih spoznanj ocenjena kot zelo pomembna. Pri-

gojevanje komunistov vedno novim zahtevam terja nenehno dopolnjevanje znanja, analiziranje vzrokov pojavov itd. Iskanje novih metod dela postaja že del prakse pri idejnem razčiščenju sodobnih družbenih procesov.

Tovariš Popit ugotavlja v referatu velik vpliv vseh plenumov CK ZKJ in ZKS na delo članov ZK. Posebno značilnost daje delu članov ZK večje uveljavljanje družbenega upravljanja, delavskega samoupravljanja, komunalnega sistema, ZSDL ter sindikatov. Iz teh ugotovitev izhajajo tudi temeljna vprašanja nadaljnjih izhodišč za delo — najnaprednejša stališča v ZK, vloga ZK in temeljne naloge pri razvoju socializma. Ob tem se ZK povsem upravičeno opira na najširše sloje delovnih ljudi, ki sproščajo vedno nove ustvarjalne

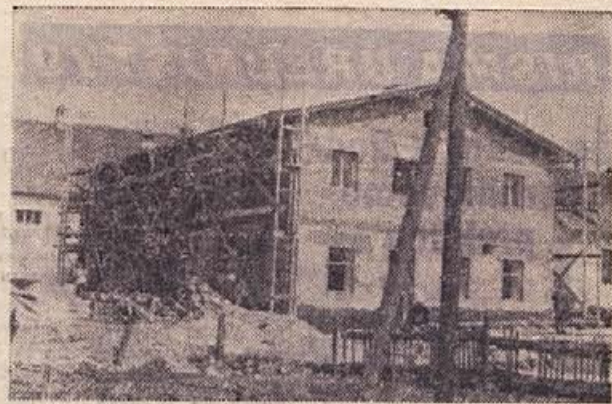
sile. Dosedanji razvoj pri nas to v celoti potrjuje.

V gospodarstvu so pred vsemi proizvajalci, še posebej pa pred komunisti, vse pomembne naloge časa: produktivnost, plan, večja proizvodnja, uvoz itd. Vsi ti faktorji se medsebojno pogotujejo in povezujejo. Zahteva po uporabi sodobnih znanstvenih dosežkov se stopnjuje. Vloga kadrov v tem procesu je vedno v ospredju. Na tem področju pa je veliko spoznanj že opisanih. Ni še skupnega jezika med solo in tovarno. Širše znanje pa je potrebno, če upoštevamo, da je proizvodna organizacija tako tehnološka kot tudi ekonomska in socialno pravna enota.

V nadaljnjem navajanju dejstev, ki govorijo za vedno večjo idejno aktivnost članov ZK na proizvodnem in tudi drugih področjih, je tov. Popit opozoril na nagrajevanje po delu, statute, decentralizacijo upravljanja, integracijo itd. Dostikrat pa se temu upira vrsta osebnih slabosti članov ZK, neaktivnost, izgovarjanje in podobno. Vodstva ZK bodo zato morala poudariti zahteve za izvajanje sprejetih sklepov. V prostovoljni organizaciji, kakršna je ZK, prav gotovo ni mesta za ljudi, ki ne priznavajo načel statuta in programa ZKJ.

Ob takem razumevanju bosta ugled ZK in njena notranja enotnost le rastla.

Udeleženci konference so v celoti podprli izvajanja v poročilu in referatu. Delegati so med članstvo ponesli obilo bogatih, novih in smejlih idej. Kritično obravnavanje lastnega dela pa opravičuje trditev, ki smo jo uporabili v naslovu skoplega povzetka s sedme konference ZK ljubljanskega okraja. Gm.

Destilacija Dana v Mirni na Dolenjskem ureja sodoben turistični objekt, ki bo imel tudi nekaj tujskih sob.

Okrajna konferenca ZKS v Celju

2. aprila je bila v Celju okrajna konferenca komunistov celjskega okraja. Po poročilu sekretarja OK ZKS Franca Simoniča je v razpravi sodelovalo 27 delegatov ter članica CK ZKJ Vera Aceva in član IK CK ZKS Janez Vipotnik. Za sekretarja novega 32. članskega okrajnega komiteja so ponovno izvolili tovariša Franca Simoniča, prav tako pa so za organizacijskega sekretarja ponovno izvolili Jožeta Marolta.

Razprava na konferenci je pokazala, da komunisti tega okraja razumejo probleme, ki jih poraja sedanja razvoj, in da je njihovo delo bilo uspešno navzlic raznim slabostim. Največ so razpravljali o vlogi in nalogah komunistov v industrijski in kmetijski proizvodnji ter o idejnem in političnem delu ZK. V teh razpravah so poudarili prizadevanja za večjo proizvodnjo in storilnost, govorili o delavskem upravljanju, delitvi dohodka in gospodarski integraciji. Delegati so v celoti podprli in s svojimi razpravami potrdili poročilo sekretarja OK ZKS, prav tako pa tudi poročilo začasnega OK ZKS o nekaterih idejno-političnih problemih in delu komunistov celjskega okraja, ki so ga delegati dobili pred konferenco.

Poudarili so, da naj bo osnova za gospodarsko integracijo ekonomski interes posameznih delovnih organizacij, izboljšanje proizvodnje in večja proizvodnja, ne pa zgolj fizična združitev gospodarskih organizacij, kot to nekateri pojmujejo. Zaradi takšne zmede v glavah nekaterih ljudi v gospodarskih organizacijah se tudi prepočasno razvijajo prizadevanja v integracijskem procesu.

Posamezni delegati so razpravljali tudi o vlogi komunistov pri usmerjanju kulturne politike in ugotovili, da se pri oblikovanju stališč do kulture in umetnosti premalo upoštevajo osnovna izhodišča Programa ZKJ.

Članica CK ZKJ Vera Aceva, ki se je udeležila konference v imenu CK ZKJ, je v razpravi obravnavala predvsem vprašanja proizvodnje, delavskega upravljanja in demokratičnosti. V zvezi s prizadevanjem za povečanje proizvodnje je govorila o integraciji in poudarila, da mora biti le-ta rezultat visoko razvite industrije, v pogojih, ko je mogoča velika serijska proizvodnja. V procesu gospodarske integracije je potrebno uskladiti interese gospodarskih organizacij in širše skupnosti, prav tako pa je treba odpraviti tudi vse lokalistične težnje občin, okrajev in republik.

Član IK CK ZKS Janez Vipotnik pa se je zadržal v razpravi predvsem pri idejno-političnem delu in poudaril, da je idejno-politično delo eno izmed osnovnih elementov za delo Zveze komunistov. V zvezi s sedanjo polemiko o kulturi pa je dejal, da se opozorila tovariša Tita ne bi smela spremeniti v kampanjo, ker se mi ne borimo proti nobeni umetniški struji, temveč le proti vsemu tistemu, kar je tuje našemu sistemu.

ZALOG: tričetrt proizvodnje za gradbeništvo

Opekarna Zalog proizvede na leto okrog 7,5 milijona opečnih enot, od tega dve tretjini vtihih elementov, ki se v gradbeništvu najbolj uporabljajo. Četrtno proizvodnje porabi zasebni trg, ostalo pa gradbena podjetja na novomeškem, krškem, kočevskem in ostalih področjih.

Tudi trebanjsko Kovinsko podjetje na velesejmu

Obiskovalci letošnjega spomladanskega zagrebškega velesejma bodo v oddelku, kjer bo razstavljala domača industrija, lahko videli tudi troje izdelkov, ki jih je proizvedlo kovinsko podjetje v Trebanjem in so jih v Zagreb odpremil prejšnji teden. Gre za prototipsko — parno in električno — sušilno omaro za potrebe farmacevtske in kemične živilske industrije ter za prototipski mešalec za mešanje granulov. Teh izdelkov domača industrija še ni izdelovala in pomenijo razveseljivo novost v izpopolnjevanju opreme za kemično farmaceutsko proizvodnjo. Kovinsko podjetje namerava te tri prototipske naprave serijsko proizvajati in tudi izvažati. V ta namen je že začelo prve pogovore o izvozu svojih izdelkov v azijske in afriške države. Do 1. maja nameravajo v Trebanjem izdelati tudi prvo specialno peč za sušenje peska v livarnah, kar je nov podvig mladega kovinskega podjetja. To bo hkrati prva peč te vrste za potrebe livarn, ki jo bodo izdelali v Evropi. Dosej je sklenjenih že deset pogodb z domačimi naročniki.

Komu poldrugi kilometer ceste?

V Mirni peč se sprašujejo, kdo bo popravil 1,5 km dolgo cesto, ki jih povezuje z železniško postajo. Cesta je jamasta in skoraj neprevozna že od preteklega leta. Dosej je bilo že večkrat omenjeno, da bi se v ta namen morala najti sredstva, toda ostalo je zgolj pri obljubah. Cesta je pod upravo krajevnega odbora v Mirni peči, ki pa nima nikakih sredstev. Cestno podjetje v Novem mestu je sicer pripravljeno prevzeti tudi ta delček prometne zveze, vendar čaka na ustrezen odlok ObLO, ki naj bi odredil, kdo poslej skrbi za cesto. Odlašati z rešitvijo vprašanja, v nedogled bi bilo samo škodljivo, ne pa opravičljivo.

Skupni pomenki, opozorila in naloge pred volitvami

Na sobotnem skupnem plenumu sta občinski odbor SZDL in ObSS v Novem mestu obravnavala aktualne naloge v gospodarstvu, kmetijstvu in splošnem družbenem življenju s posebnim poudarkom na bližnjih volitvah v organe ljudske oblasti.

Razpravo je dopolnilo dvojje uvodnih referatov. Predsednik ObSS Avgust Avbar je najprej zelo nazorno obdelal gospodarsko, kmetijsko, gozdarsko in splošno družbeno področje, opozoril na uspehe in slabosti v gospodarstvu in primerjal dosežke zadnjih šestih oziroma petih let. Ko je govoril o proizvodnji, je dejal, da nam je tukaj zelo škodovalo »horizontálno« razvijanje proizvodnih zmogljivosti v nedogled brez perspektivnih planov, večkrat pa smo tudi tarnali, da je v nekaterih gospodarskih organizacijah akumulacija zato tako majhna, ker je ta in ta panoga zastopljena. Toda če bi resnici pogledali v obraz, bi nemara našli le druge vzroke za vse to. Vprašati bi se morali, kaj je s produktivnostjo dohodka, zaposlovanjem in odnosi, ki vladajo v gospodarskih organizacijah; ali

so te stvari že urejene? Odgovor na to vprašanje bi bil nedvomno bolj prepričljiv, kot vsi drugi argumenti, s katerimi poskušajo vodilni krogi v nekaterih gospodarskih organizacijah opravičiti neuspehe. Približno ena tretjina v gospodarstvu in kmetijstvu ter gozdarstvu. Referat je naglasil, da gozdarstvo ne bi smelo biti panoga, ki bi kričala izgube v kmetijstvu, medtem ko kmetijstva ne bo rešil kader. Za kader, ki je zaposlen v kmetijstvu, pravijo, da je prišel sem zato, ker na drugih področjih ni bil dober.

Nekako v takem okolju razpravljamo že nekaj časa o volitvah, ki naj bodo čim bolj pripravljene, praznične, tako da bo že na zunanji videti, da so to prve volitve po novi ustavi. Čeprav se navidezno bolj posvečamo volitvam, pa se zdi, da ne bi smeli zanemariti ostalih nalog, ki so nujno vezane na čas in jih je treba izpolniti v skladu s splošnim razvojem. Tov. Avbar je med drugim dejal, da ob vsem tem ne sme poenostaviti skrb za uresničenje ostalih smotrov, na podlagi nove ustave. S tem v zvezi morajo biti dnevno aktualne razprave o statutih krajevnih skupnosti in delovnih organizacij, ki pomenijo konkretno uresničenje ustavnih zakonitosti na terenu.

V kratkem se bodo v novomeški občini začeli zbori volivcev, na katerih bodo izbrani kandidati za odbornike v občinsko skupščino. Razen tega bodo obravnavali dosedanje uspehe in perspektivni razvoj območja, ki bo volilo svojega odbornika. Podpredsednik ObLO v Novem mestu Andrej Grča je gradiva za te zbere volivcev, gradiva za te zbere volivcev. V njem je zajel vrsto uspehov, doseženih v nekaj zadnjih letih, in omenil dela, ki bodo prišla na vrsto v krat-

kem času, oziroma so predvidena v perspektivnem obdobju. V razpravi so dejali, naj bi na vsakem zboru volivcev podrobneje obdelali dosežke območja, na katerem žive ti volivci.

Plenum je sprejel nekaj sklepov in nalog, ki jih bodo morali uresničiti Socialistična zveza in sindikati. Med najvažnejšimi je podčrtal zlasti te:

● na bližnjih zborih volivcev je treba opozoriti na uspehe, ki jih je dosegla država z velikim mednarodnim ugledom;

● vsi koncepti, po katerih teče celotna predvolilna dejavnost, morajo biti enotni in razčiščeni;

● na volitvah naj pride še bolj do izraza volja občana, ki bo volil za odbornika človeka z vsemi sposobnostmi in odlikami ljudskega odbornika;

● letos bo veliko mladih ljudi prvič na volišču, zato jim je treba posvetiti vso pozornost;

● volitve naj bodo za vsakega občana praznik, zato se mora to tudi na zunanji pokazati;

● v predvolilnem času se bodo z uspehi in drugimi dosežki v novomeški občini seznanili tudi pripadniki JLA.

Do 1. maja bo urejen dovoz v Šmarješke Toplice

Dela pri urejanju dovozne ceste v Šmarješke Toplice dobro napredujejo. Zvaljano, kamnito podlago ceste bodo uredili do 1. maja, tako da bo možen neoviran pristop motornih vozil do zdravilišča. Z asfaltno prevleko bodo dovozna cesta in parkirni prostor pred hotelsko stavbo pokrili šele v poletnih mesecih, ker so ti najprimernejši za asfaltiranje. Vodna skupnost Dolenjske bo letos nadaljevala z regulacijo potoka Dolnica in z gradnjo vodovoda v

zdravilišče. Preurejen je tudi notranji bazen, v katerem so uredili centralno kurjavo, tako da je v prostoru stalna in višja temperatura kot prej. V kopalnici stavbi so deloma preuredili prostore in na novo preplekali vsa vrata. Planinskemu in turističnemu društvu so predlagali, naj skozi gozd proti hotelu Grad Otočec uredijo sprehajalno stezo s klopmi in markacijo. Takšno sprehajalno stezo bi gostje s pridom uporabljali.

BETI v Metliki bo letos iztržila milijardo

Delovni kolektiv belokranjske trikotajne industrije Beti je letos sprejel veliko obveznost: sklenili so uresničiti večletni sen vsega kolektiva in z letošnjo proizvodnjo doseči milijardo dinarjev vrednosti. S tem bo Beti postala v metliški občini za Novotekovim obratom prvi milijarder. Uresničitev planskih nalog v proizvodnji v prvem tromesečju kaže, da bodo to nalogo izpolnili. V prvem četrtletju letošnjega leta je namreč plačani iztržek dosegel zavidljivo številko 248 milijonov dinarjev. Preurejena strojna oprema, ki so jo izpopolnili deloma konec lanskega, deloma pa v začetku

letošnjega leta, že teče. Leto imajo v načrtu le manjše investicije za dopolnitev obstoječe strojne opreme in za osamosvojitve proizvodnje v predelavi in dodelavi.

Proces proti Iljažu se nadaljuje

V ponedeljek, 15. aprila se je pričel drugi del procesa proti obtožencem Stanku Iljažu, Milenu Petroviču in Ljubu Belogrliču, ki je bil prekinjen v začetku marca. V prvem dnevu nadaljevanja procesa je senat okrožnega sodišča na predlog obrambe izpustil iz preiskovalnega zapora obtoženega Milena Petroviča. Proces se še nadaljuje. V kolikor bo v prihodnjih dneh končan, bomo v naslednji številki bralcom postregli z zaključnim poročilom.

KRŠKO: preživnine zasebnih kmetovalcev

Na sobotni seji ObLO v Vidmu-Krškem so med drugim sklepali tudi o predlogu novega občinskega odloka o preživilinah zasebnih kmetovalcev, ki izgube zemljišča v arondacijskem postopku ali ki darujejo svoja zemljišča družbi. O zanimivem odloku, ki je tretji te vrste v Sloveniji, bomo več poročali prihodnji teden.

Naročite domači tednik bratu ali sinu, ki je pri vojaki!

INDUSTRIJA IN RUDNIKI NEKOVIN
»K R E M E N« — Novo mesto
 proda
osebni avtomobil
FIAT-1100 B
 leto izdelave 1959
 Pravico nakupa imajo gospodarske organizacije, zavodi in ustanove.
 Interesenti dobe potrebna obvestila na UPRAVI
 PODJETJA ali na telefon 21-268.

Še nekaj k Podgornikovemu preklicu

Tovariš urednik!
Dovoli mi, da potratim še nekaj prostora v Dolenjskem listu. Podgornik oziroma Jože Prešeren me je res zadel v živo, pa ne tako, kot si on misli. Tako prvič kakor tudi drugič me je prizadel s svojim neodgovornim pisanjem, ki se me sicer osebnostno sploh ni tika. Občutljivo sem bil posredno: kot reden bralec časnika, ki ima na Dolenjskem pomembno poslanstvo. Njegova visoka naklada je najzgovornejši dokaz, da zanj ne velja posplošena negativna ocena, kakor jo je dal Podgornik.

Cisto vseeno mi je, ali je Podgornik odkril v mojem pismu kaj novega ali ne. To me ni prizadelo. Vznejevoljilo me je njegovo obnašanje, ki je vse kaj drugega kot resno in preudarno. Preklicuje neresnične izjave, hkrati pa izrablja pisanje za to, da se prikaže kot človek, ki se mu godi krivica in ki mora preklicati nekaj, kar je sicer res, o čemer pa ni dovoljeno pisati. Tako pa ne, tovariš Prešeren! Nihče ne terja od tebe, da preklicuješ nekaj, kar je goča resnica. Od tebe terjajo bralec samo čisto resnico: ne izmišljuj si stvari, ne natolcuji, piši, kar je res in kar je dokazano! Lahko ostaneš tudi pri svojih trditvah, samo dokaži jih.

Dovoli, tovariš Prešeren, da se v nadaljevanju pisma obračam neposredno nate. Najprej vprašanje: Zakaj tak vzvišen ton? Najprej si iz province, torej iz Novega mesta, pa iz Dolenjskega lista in njegovega urednika naredil nekaj mračnega, ko pa je beseda o tebi, potocih krokodilje solze, čes: Poglejte, kakšna krivica se mi godi! In se primerjaš z velikimi duhovi, ki so morali v boju s provinco kapitulirati! Tu spet sanjaš! Ne rečem pa, da se kdaj le ne boš zresnil, pristal na tleh in opazoval življenje, kakršno je v resnici — ne samo črno in ne samo belo. Da le ne sanjaš, si s svojim preklicem dokazal manj kot s pismom v Tribuni. V preklicu je toliko protislovnosti in nesmiselnosti, ki so tolikanj očite, da niti ni treba posebej pokazati nanje, ker jih lahko odkrije vsak sam.

Praviš, da si sam. Tragika je, kadar se človek v družbi počuti sam. Toda to ni res. Nisi sam, to si samo domišljaja. Ko si pisal pismo, si moral pričakovati, da bo prišlo do polemike. Celo če bi pisal o resnici, bi moral dati možnost prizadetemu, da pove kaj v zagovor. Ti pa si tako slabo pripravljen za boj, ker se ga lotevaš donkihotsko, da že pri prvi polemiki amagaš in se zatečeš k demagoški frazi: Sam sem.

Preklicuješ, kar si neresničenega napisal, hkrati pa praviš, da te to, da ti očitalo, da ni res, kar si napisal v uvodu svojega pisma, ni nič prizadelo. To je hudo. In še: to je samoljubje. To bi se predvedlo takole: Kar jaz rečem o drugih — resnico ali neresnico, žalitev ali kaj drugega — to mi ni nič mar, drugi o meni pa vse najlepše, nič kritike, četudi bi bila upravičena! To vse še zmeraj dokazuje, kar so drugi, predseem pa, kar sem jaz napisal o tebi.

Pisanje proti negativnim pojavom, o kakršnih je govoril uvodnik »Pod nogami so tla«, je danes moda. Splošne diskusije o kulturi se nismo lotili na pravem mestu. Vasega sveta ne razumemo. — Čigavega? Kakšen pa je ta vaš svet? Če so

to tvoji kolegi, potem je to čuden svet, kajti za kolege si rekel, da njihove objektivnosti in presistosti nočeš sprejemati nase. Ako pa misliš na svet, ki ga živi večina naše mladine, potem bi bilo zanimivo, če ga vidiš takšnega, kakršen v resnici je, ali pa pripisuješ mladini svet, ki ga ona ne živi in ki ga tudi ne bo hotela živeti. Samo da se bova razumela: ne misli, da te izdvajam iz sveta, ki ga živimo. To bi bil nesmisel. Govorim le o protislovnostih, v katere se sam zapletaš. Bolje bi bilo, da bi govorila o tem iz oči in da ne bi tratila papirja za to; ker pa je tvoje na papirju, naj v tej obliki povem še jaz svoje.

Na koncu še nekaj resnici na ljubo: svojega pisma v Tribuni nisi preklical. Vse skupaj je le neslana šala, ki si si jo vzvišeno privoščil na račun province. Če te urednikov članek ni prepričal in ti jasno dokazal, da si bil v zmoti, potem ti čast in ponos, o katerih govoriš, ne bi smela dovoliti, da preklicesh nekaj, v kar še zmeraj verjameš. Resnica pa je ta, da je tvoj »preklic« narekovalo samoljubje in ne prepričanje. Pri vsem tem niti ni važno preklic; neprimerno bolj važno je, da bi ti, kadar boš spet pisal o problemih — in prav je, da bi še naprej pisal — čutil svojo odgovornost do tistih, o katerih pišeš. Potem ti ne bo treba več pretakati krokodiljih solz in se proglašati za mučenika, s tem pa dokazovati — da spet uporabim tvojo besedo — svojo nemoč.

F. Setinc, Ljubljana

Želela bi vedeti

Tovariš urednik!

Presenečena sem bila, ko sem nekoga vprašala, če je v Novem mestu še bolničarska šola, pa mi je odgovoril, da je ni več. Ali je to res? Pred štirimi leti sem končala osemletko. Takrat nisem imela možnosti, da bi se šola naprej zaradi bolezni v družini, zdaj pa bi rada obiskovala kak strojeopisni tečaj ali podobno šolo v Novem mestu. Presrečna bi bila, če bi mi hoteli na moja vprašanja odgovoriti.

bralka Dol. lista A. H. iz Sentruperta

Ni škoda mladega človeka?

Kaj žalostno je bilo 9. aprila na razpravi okrožnega sodišča v Novem mestu, ko je na zatožni klopi sedel mladenič E. C. iz Brežic. Javni tožilec ga je obtožil, da je storil vrsto kaznivih dejanj. Zaradi takih prestopkov je bil E. C. že pred sodiščem za mladoletnike, pa se ga ni nič prišlo in je s krajo nadaljeval še tudi potem, ko je bil že polnoleten. Kradel je zato, da bi lahko v družbi popival in se postavljaj pred svojimi tovariši.

V nekem stanovanju je vzel 10.000 din, steklenico vermuta in še nekaj malenkosti, ko pa je to napravil, je skozi šipo vlomil v drugo stanovanje, kjer je vzel 45.000 din in zlat prstan. Ko so mu miličniki prišli na sled, so našli pri njem še 35.000 din in prstan, ostalo pa je že pognal.

Fant za fizično delo ni sposoben, ker ima pohabljeno roko. Končal pa je dva letnika srednje ekonomske šole in in bi lahko dobil lepo službo z dobrimi prejemki, če bi šolanje nadaljeval. Za študij in delo pa mu ni bilo in si je raje s krajajo pridobival denar. Starši so mu nudili, kolikor so mogli, fantu pa je bilo vse premalo. Hotel je

Če greš te dni na podeželje in bi rad govoril s tem ali onim političnim delavcem, moraš imeti res pravo srečo, da se ti želja izpolni. Ko te zaželeno srečanje naposled le pomiri in začne razgovor, si včasih vljudno prekinjen: »Oprostite, v tem predvolilnem tempu res ne utegnem na široko razlagati, po čemer sprašujete. Kar zamislite si: ob ... uri sestanek v Novem mestu, ob ... uri sestanek štaba, ob ... Srečo ima, kdor more še v miru pokositi ali povečerjati, toliko dela je! Zato bodiva tudi midva kratka ...

Nekako taka podoba je na terenu zlasti v zadnjem času, ko so priprave na volitve pospešene. Bistveno ni nič drugače v Mirni peči, Gabrju in Sentjerneju (in morda še kje), kjer sem bil prejšnji teden na obisku pri organizacijah Socialistične zveze. Povsod so govorili o volitvah, volilnih imenikih, minulih zborih volivcev in podobnem. Sem in tja je kdo še utegnil povedati kaj o delu krajevnih organizacij, sicer pa so res vsi »lovili« čas, da so mi vsaj na osrednja vprašanja odgovorili, kar so najbolj mogli izčrpno.

V Mirni peči so v razgovoru sodelovali: predsednik krajevnih organizacij SZDL Franc Udovc, predsednik podružnice SZDL Franc Nahtigal, predsednik krajevnega odbora in odbornik ObLO Karel Galič ter tajnik krajevnih organizacij SZDL Viktor Pavlenič. Povedali so: »Ureditev volilnih imenikov je končana, volilne enote določene (3), volišče pa bo 16. Imenovan je tudi 7-članski štab, ki si zlasti prizadeva, da bi šlo vse v najlepšem redu. Zadnje priprave so prepuščene odboru političnih organizacij.

V čem je splošen napredek? Menimo, da se ta vidi v vsakdanjem življenju. Lahko ga ocenjujemo tudi po udeležbi na sestankih, zborih volivcev in konferencah. Iz leta v leto je večja udeležba, kar pomeni, da se je v zavesti ljudi le nekaj »premaknilo«. Deloma so na vse to vplivale tudi velike gospodarske spremembe, saj imamo zdaj v Mirni peči pletijstvo, obrat KZ, gradbeno podjetje in še kaj. Nedvomno so ljudje za zanimivost za vse to. Občutek imamo, da se bo ta zavest manifestirala zlasti v polni udeležbi na volitvah.«

imeti denar za popivanje in veseljačenje ...

Deset mesecev bo zaradi tega preživel za zapahi, in če se še ne bo spametoval, bo drugič dobil še ostrejšo kazen.

Tri zobe mu je izbil zaradi preprička v službi

Lani novembra se je na žagi v Soteski odigral razburljiv dogodek. Anton Kužnik, delavec iz Malega Lipovca, je s pestjo podrl Franca Kumlja na kup hlobov, nato pa ga brcal s čevlji v obraz, da mu je raztrgal usta in mu izbil tri zobe.

Epilog se je pred nedavnim odigral na okrožnem sodišču v Novem mestu, kjer so ugotovili, da je bil Kužnik takrat vrnjen in da je hotel obračunati s kolegom zaradi majhnega spora na delovnem mestu. Masčevati se je hotel tudi zaradi tega, ker ga je na eno oko slepi Kumelj v neki gostilni brenil v zadnjo plat, ko ga je zmerjal z »brijavcem«.

Tako surovo obračunavanje zaradi nepomembnega spora in vrh tega še med delom je prav gotovo stvar, ki zasluži ostro kazen. Senat je Kužni-

V Gaberju sem poiskal predsednika krajevnih organizacij SZDL Jožeta Gazdovo. Najprej mi je navdušeno pripovedoval o uspelem zboru volivcev, na katerem so obravnavali občinski statut, nato pa odgovoril na moja vprašanja. Takole je dejal:

»Delegatih za občinske odbornike so pri nas razpravljale vse organizacije. V ta namen smo imeli tudi več skupnih sestankov. Menim, da se bo treba dokončno odločiti za takega človeka, ki bo imel vse vrline za odbornika. Takega bodo hoteli imeti tudi volivci, če naj ga bodo volili. Glede same udeležbe pa menim: če smo morali včasih volivce loviti in jih prepričevati, da so odšli na volišče (lahko bi rekel, da bi bili morali ponje z muziko, pa se še ne bi odločili), letos s tem ne bomo imeli težav.«

Mimogrede še tole: krajevna organizacija SZDL v Gaberju je trenutno na prvem mestu v občini v tekmovanju, ki ga je razpisal okrajni odbor Socialistične zveze. Ob vsem tem lahko trdimo, da bodo tudi med prvimi, ki bodo končali volitve s 100-odstotno udeležbo.

V Sentjerneju sem se oglašil v šoli, kjer poučuje Marjan Močilnik, predsednik krajevnih organizacij SZDL v tem kraju. Pripovedoval je: »Krepko se čuti, zlasti v zadnjem času, da je Socialistična zveza res politična organizacija. Trenutno se prek SZDL urejajo vprašanja, ki spadajo v delo kasnejših krajevnih skupnosti (na primer vprašanje trgovske mreže itd.). Vsi problemi gredo v široko razpravo, v tej

Skrajšan vojaški rok za diplomante prve stopnje

Državni sekretariat za narodno obrambo je izdal navodila, po katerih bo enoletni vojaški rok veljal odsej tudi za študente, ki so po uveljavljanju splošnega zakona o fakultetah in univerzah iz leta 1960 končali prvo stopnjo šolanja na fakulteti, visoki šoli ali umetniški akademiji.

Po teh navodilih študentje, ki so končali prvo stopnjo šolanja na fakulteti, visoki šoli ali umetniških akademiji, dokažejo svojo šolsko izobrazbo z diplomno, ki jo iz-

razpravi pa se vedno bolj oglašajo neposredni občani in člani SZDL. V tem vidim velik napredek. Čeprav v samem Sentjerneju še ni uspelo zainteresirati vseh činiteljev, pa je delo boljše pri podružnicah. Na splošno lahko rečem, da je Socialistična zveza

angažirala vse svoje kadre v pripravah na volitve.

In še drugje sem se oglašil in zbiral podatke. Kot sem že uvodoma omenil, je na terenu zelo živahno in skoraj ne bi našel človeka, ki bi ne omenil volitev.

Ivan Zoran

PROGRAM VODNE SKUPNOSTI DOLENJSKE:

Nadaljevanje pričetih del in vzdrževanje naprav

Izčrpno in pregledno poročilo o delu Vodne skupnosti Dolenjske v lanskem letu ter podrobno izdelan program del v letošnjem letu bi zaslužila več razprave na letnem občnem zboru, kot je bilo. Delegati pa so v razpravi vseeno opozorili na pomembno vlogo Vodne skupnosti in nakazali nekaj perečih problemov, katerih rešitev sodi med drugim tudi v delokrog Vodne skupnosti.

Dela Vodne skupnosti v lanskem letu so bila dokaj obsežna in so zajemala urejanje hudournikov, regulacije voda, melioracije, gradnjo vodovodov, vzdrževanje vodotokov, vodovzdrževalna dela, študije in izdelavo projektov ter drugo.

Letošnji delovni program je v glavnem nadaljevanje pričetih del ter vzdrževanje obstoječih vodnogospodarskih objektov. Teh je na področju Vodne skupnosti kar precej, njihova vrednost je ocenjena na pet milijard dinarjev. Proračun letošnjih vodnogospodarskih del je predviden v višini 245 milijonov dinarjev. Največ, in sicer skoraj 33 odstotkov te vsote, je predvideno za preiskrbo z vodo, to je za gradnjo vodopreskrbnih objektov. Pri tem naj imajo prednost komunalna in turistična središča.

Ker Vodna skupnost ne bo imela dovolj lastnih sredstev za izvedbo programa, je predvideno najtje 100 milijonov dinarjev, ki jih bo VS porabila za dokončanje regulacijskih del Mirne od

Tržišča do naselja Mirna. Urejanje hudournikov je predvideno za Belski odnosno Dolski potok pri Senovem ter Sevnicična na odseku Pekla, kjer voda ogroža okrajno cesto. Na spodnji Savi pri Catežu bodo nadaljevali z utrjevanjem desnega savskega obrežja v dolžini 500 metrov. Na Gabrnci bo letos zaključena prva faza regulacije, prav tako na potoku Toplica pri Smarjeških Toplicah. Letos je v programu tudi regulacija bršlinskega potoka ter pričetek del na Prečni in potoku Kobila pri Sentjerneju.

Kot rečeno posveča Vodna skupnost veliko skrbi preskrbi naselij s pitno vodo. Letošnja dela bodo nadalje zajela urejanje bazenskega vodovoda v Crnomlju in Semiču, gradnjo dopolnilnega vodovodnega omrežja v občini Metlika ter vodovod od Žulovč do Smarjeških Toplic. Največje delo predstavlja nadaljevanje del za preskrbo Vidma-Krškega s pitno vodo, kar je zlasti pereče. V programu so dela pri širjenju topolovih nasadov ob Savi, vegetativna ureditev brez in Cabranke pri Oslinici, zavarovanja in podobno.

V razpravi so delegati opozorili na probleme zapuščenih potočnih mlinov in njihovih jezov na tekočih vodah, ki čisto zavrta normalen odtok vode in povzročajo škodo na obdelovalnih površinah in cestah. Takih umetnih ovir je na potokih zelo veliko, čeprav so zastareli mali vodni mlini pri nas že izgubili gospodarski pomen. Te probleme bi morali proučevati tudi upravni organi komun. Kritična je kanalizacija Brežic, predvsem pri postaji, kjer se razvijajo tudi industrijski objekti. V Sevnici je mogoče preostati strugo potoka, ker ob poplavih ogroža tovarno Jugotina. Z regulacijo Gabrncice je potrebno pobiti, ker kmetijska zadruga Brežice snuje na tem območju svoj obrat, ki naj bi imel 400 ha zemlje. Iz istega razloga je nujna regulacija potoka Kobila pri Sentjerneju, kjer v bližini nastaja velik živinorejski obrat KGPK.

Delegati so na občnem zboru, ki je bil tokrat šesti od ukantivne Vodne skupnosti, soglasno odobrili dosedanje delo VS in sprejeli program dela za letošnje leto z nekaterimi dopolnili. Upravni odbor so pooblastili, da se sme za izvajanje sprejetega programa zadolžiti do 150 milijonov dinarjev. Po udarilo so, da je urejanje vodnih zadev sestavni del celotnega gospodarskega programa območja Kolpe in Krke ter spodnjeje dela Save, zato mu je dati enako važnost kot ostalim gospodarskim nalogam. V mnogih primerih pa kaže prej urediti vodni režim kot pričetki z ustanavljanjem drugih gospodarskih objektov (na primer kmetijskega obrata), katerih uspeh je odvisen od vodnega gospodarstva.

Do smrti ga je povozil

Stane Kuzma, delavec iz Ljubljane, je lani novembra pri Beli cerkvi do smrti povozil Franca Hrastarja. Kuzma se je z motorjem peljal po stranski cesti v smeri Smednik-Novo mesto in s preveliko hitrostjo privozil v ovine pri Beli cerkvi, zaradi česar ga je zaneslo v nasprotno stran ceste, kjer sta Franc Hrastar in njegov znanec šla peš in peljala za krnilo svoja motorna kolesa. Kuzma je priletel z motorjem v Hrastarja, tako da si je ta zlomil tilnik in obležal mrtev na cesti.

Okrožno sodišče v Novem mestu je te dni obsodilo krivca nesreče Staneta Kuzmo na 10 mesecev zapora. Nedvomno bo po prestani kazni vozil počasneje ...

Naročite DOLENJSKI LIST sorodnikom v tujini — hvaležni vam bodo za pozornost!

GABRJE: vsaka druga hiša z radijskim sprejemnikom

V Gaberju zatrjujejo, da imajo že nad 80 radijskih sprejemnikov, kar pomeni, da poslušajo radijske vesti doma že vsaka druga hiša. Nedavno so dobili tudi televizor, krajevna organizacija Socialistične zveze pa je osnovala televizijsko sekcijo, ki spremlja vse aktualne dogodke na televiziji in jih obravnava. Izkazalo se je, da je izobraževanje te vrste v bolj odročnih krajih zelo uspešno.

Silos — velikan

Reka je pred nedavnim dobila najmodernejši silos v Jugoslaviji. Silos ima 48 velikih in 12 manjših skladišč in lahko sprejme 30.000 ton žita. Visok je 61 metrov, temelje pa ima 14 metrov pod morsko gladino. Vsa zgradba je težka 46.000 ton. Po načrtih Švicarjev je silos zgradilo zagrebško gradbeno podjetje »Tehnika«.

Gradnje po svetu in pri nas

Vsaka gradnja je vezana z vlaganjem velikih finančnih sredstev, ki jih nikdar ni lahko dobiti. Zato naj bi bile gradnje zasnovane čim smotrnejše in je potrebno ob danih ekonomskih pogojih poiskati najprimernejše rešitve, oziroma izbrati takšne načrte, ki omogočajo najboljše izvedbe. Če nekoliko skrbneje pogledamo na različne gradnje pri nas, lahko skoraj vedno najdemo manjše in večje napake že pri načrtih; prav tako pa tudi vrsta nepravilnosti med gradnjo in opustitev urejanja okolice objektov, ki se gradijo, povzročajo občutno gospodarsko škodo in obenem prispevajo k splošnemu neurejenemu videzu naselij. Najslabše pri tem je to, da finančno škodo skoraj vedno utrpji investitor oziroma v primeru sta-

ne pomisli, da so v vsakem organiziranem mestu določena področja, kamor spadajo posamezni objekti. Lokacija ob Zagrebški cesti ali na Grmu pa je že »predaleč«. Ali ni čudno, kako morajo živeti ljudje v mestih z več kot 6844 prebivalci (Novo mesto leta 1961)? Kaj pa šele milijonska mesta? Ker pa je izdajanje lokacijskih dovoljenj doslej bilo odvisno večinoma od posameznikov, ki iz različnih vzrokov niso vedno odločno vztrajali na iskanju najboljših rešitev, se je do-

ru Novo mesto, bi se moral z večjo zavzetostjo posvetiti zazidalnim načrtom. Kaj je bilo storjenega od novembra lanskega leta, ko so bili ob enem s predlogom urbanističnega načrta razstavljeni tudi različni osnutki in predlogi zazidav za posamezne stanovanjske predele?

Splošna praksa je, da se po dograditvi stanovanjskega ali kakršnegakoli drugega objekta »pozabijo« na ureditev zelenic in zasaditev drevja, čeprav lahko z minimalnimi stroški v primeri s-

dolinica že povsod posejana z različnimi hišami in večji objekti, tako da ni več čutiti meje med naseljem in naravo in bo kaj kmalu podobna Savinjski dolini, kjer kilometre daleč nenačrtno razmetane enodružinske hiše kvarijo lepoto pokrajine.

S strožimi zakoni o urbanizaciji v zadnjem času, ko se mnogo bolj pazi na zaključnost stanovanjskih naselij, bodo takšni kompleksni problemi občutno manjši, vendar moramo biti bolj pazljivi, tudi kadar gre samo za posamezne objekte, pa čeprav so na vrhu Gorjancev!

Strnjenost naselij pa naj ne bo skrb samo v Novem mestu, temveč tudi v manjših krajih in vaških naseljih, kajti poleg čuvarja pokrajine moramo popaziti tudi na izkoristek kmetijskih površin, saj dostikrat uporabljamo zemljišča, ki so najprimernejša za agrarno obdelovanje, za gradbišča in se pri tem ne zavedamo škode, ki jo povzročimo kmetijstvu, ki na Dolenjskem že tako nima najboljših pogojev. Zato naj prevlada načelo, da se za gradbene okolišče, če je le mogoče, izbira teren, ki je za kmetijstvo neprimeren.

Težnja po omejevanju gradnje enodružinskih stanovanj ne izvira samo iz ohranitve čimvečjih zelenih površin — gostota prebivalcev na hektar je zelo majhna — temveč predvsem iz ekonomskih razlogov, ker je zelo težko zbrati finančna sredstva za gradnjo cest, kanalizacije,

Izredno lepo v naravnem, poševnem terenu »vsajena« stolpnica. Okrog in okrog, tik ob stavbi, je negovana trava s skupinami dreves (stanovanjsko naselje pri Stockholmu). Stanovanci imajo občutek kot da stanujejo v parku!

Tekst in fotografije: inž. arh. Danilo Lapajne

gajalo, da so bila izdana dovoljenja za gradnje na popolnoma neprimernih mestih. Tako so na primer zrastle 3 enodružinske hiše v strogem mestnem središču, čeprav bi na tem mestu, ki že ima komunalne priključke, bilo mogoče postaviti večji poslovni objekt ali stanovanjski blok z 20 stanovanji! Takšnih primerov je v Novem mestu mnogo, mnogokrat pa je posledica tega velika gospodarska škoda.

ceno objekta v doglednem času spremenimo pustimo okoli v prijeten park. Zelenje je nujno poživilo naših naselij, tega se vse premalo zavedamo. Dobre zazidave stanovanjskih naselij po svetu imajo več kot polovico vseh površin namenjenih za zelenice. Običajna praksa naših doslej zgrajenih naselij je bila, da stanovanjske zgradbe razmeščamo enakomerno po vsej razpoložljivi površini in tako ustvarjamo prostor, ki je težko pregleden in slabo uporaben, ker je razbit na majhne površine. Ta način povzroča težave tudi pri urejanju prometa, ker vodi ceste po celem naselju, s tem pa zmanjšuje varnost in po nepotrebnem veča prometne površine. Dobro planirana naselja imajo zgradbe razporejene tako, da so lahko in hitro dostopne, ter grupirane, tako, da ustvarjajo območja,

ni dohodek neprimerno večji, je tudi mogoče dobiti sredstva za ureditev vseh komunalnih priključkov in je popolnoma razumljivo, da so vse ceste asfaltirane. To pa pri nas še dolgo časa ne bo mogoče, zato moramo finančna sredstva vlagati v tak način gradnje, da bomo lahko omogočili prijetno bivanje tudi prebivalcem naših stanovanjskih naselij, kar pa bo seveda mogoče le ob večji gostoti, čeprav nihče neče popolnoma prepričati zidavo enodružinskih hiš. Tendenca usmerjanja družbenih sredstev pa mora biti usmerjena v gradnjo večjih objektov oziroma zaključnih, dobro organiziranih stanovanjskih sosesk. Pri urejanju okolja enodružinskih hiš, ki se gradijo na novo, je čas, da opustimo ograje, ker so znamenje zastarelega mišljenja. Prav tako bi lahko počasi odpravili ograje, ki že stojijo, saj je naselje brez ograj mnogo lepše, stroški za postavitev ograje so pa tudi precejšnji!

viti sprehajalne steze, predvidena pa je že porušitev vseh objektov, ki se nahajajo na desnem bregu od Kandijskega mostu do bolnice med Krko in cesto proti Dol. Toplicam. Vse objekte, ki so bodo gradili v bližini Krke, pa bi morali obvezno zasaditi z drevjem, posebno še bodoče industrijske hale v Bršljinu, saj je Krka na tem delu najlažje dostopna in uporabna za kopanje. Isto pa bi moralo veljati tudi za objekte na obeh straneh Krke, ki so bili zgrajeni že poprej.

V bližnji prihodnosti bo potrebno zgraditi več letoviščarskih vikend hišic. Za to bo potrebno skrbno izbrati zemljišča v skladu s prejšnjimi navedbami. Paziti bo treba na primerno zgoščenost in še posebej na zunanjo podobo hišic. Najbolje bi bilo uporabiti le 2-3 tipe po velikosti, po zunanosti pa takšne, ki bi se lepo skladali z naravno okolico Krke.

Zgodovinska zaščita Novega mesta

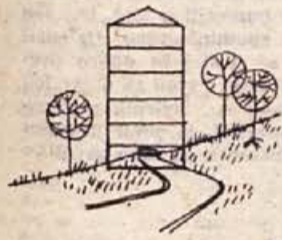
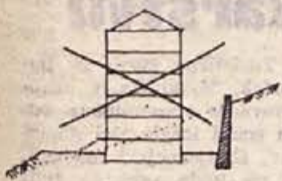
Ze od nekaj je Krka ponos Dolenjske in se verjetno večina prebivalcev, ki bivajo ob njenih bregovih, strinja z ugotovitvijo, da je njene naravne lepote potrebno očuvati in jih napraviti dostopne vsakomur, ki bi ob njej želeli najti počitek in razvedrilo. Zato ne smemo dopuščati gradenj tik ob vodi, temveč bi moral biti pas ob Krki na obeh straneh po vsej dolžini splošna ljudska last, kamor bi imel pravico dostopa vsak človek. Po svetu je dovolj primerov, kjer na nabrežja rek ali jezer zaradi zasebnih lastnikov ni mogoče priti. Za primer navajam čudoviti Lago di Como v Italiji, kjer je na dolžini 25 km mogoče priti do vode samo na 3 do 3 mestih, kjer so kopaljšča.

Na področju Novega mesta je potrebno ob Krki napra-

V zadnjem času se v Novem mestu mnogo razpravlja o ureditvi trgovin. Povod za to je varstvo zgodovinskih značilnosti, ki se najbolj kažejo v zasnovi in zunanjem videzu Glavnega trga, na katerem je večina trgovin, ki se obnavljajo. Mnenja so zelo različna. Nekateri se navedušejo za arkadne ureditve, ker se zavedajo, da je to posebna značilnost stare zasnove novomeškega trga in bi mesto s tem pridobilo na projektne videzu in tudi (turistični) posebnosti, kakršnih mnogi drugi kraji nimajo. Drugi so popolnoma nasprotnega mnenja in smatrajo, da je to zastarela oblika ureditve, nelepa in nepraktična. Takšnega mnenja so največkrat investitorji, ki morajo trgovine obnavljati, ker se bojijo, da bodo stroški za ureditev arkad neprimerno narasli in pa da v takšni trgovini ne bo niti dovolj svetlobe niti možno sodobno poslovanje. Mnogim je za zunanjo podobo popolnoma vseeno, čeprav nekateri pravijo, da so arkade grde, pa niti ne vedo zakaj.

(Nadaljevanje sledi)

Stanovanjsko naselje v Kopengagnu; skupina stolpnice, lepo razporejenih med dvema zelenima površinama

Shema zidave stanovanjskih blokov v poševnem terenu. ZGORNJI: običajni način izvedbe v Novem mestu. SPODAJ: čimbolj naravno okolje naj bo želja projektantov in stanovalcev!

novanjskih objektov kupec ali najemnik stanovanja. Prvi pogoj za uspešno gradnjo je seveda dobra zasnova objekta. Da načrti niso dobri, so dostikrat krivi investitorji, ker zahtevajo načrte v tako kratkem času, da projekta ni mogoče narediti zadovoljivo. Včasih pa so krivi tudi projektanti, ker so prepovršni, oziroma se ne zavedajo posledic, ki jim botrujejo slabi načrti. Mnogo stanovanjskih objektov, ki so bili zgrajeni v Novem mestu še pred kratkim časom, ima še torisne zasnove, ki so daleč od dobrih, sodobnih rešitev, pri katerih bi se stanovalec pri udobno počutil. Med najresudobnejšimi napakami so pogostejši napakami so pretesnimi kopalnicami, nepravilna razmerja med velikimi sob — posebno med kuhinjo in dnevno sobo — in neizkoriščene možnosti za osončenje čim večjega števila prostorov, če tehničnih napak in slabih izvedb gradbeno-obrtniških del niti ne upoštevamo. Izkušnje kažejo, da so stroški za dober projekt vedno bogato poplačani.

Izdajanje načelnih dovoljenj za gradnjo je poseben problem. Vsi investitorji hočejo graditi v središču Novega mesta, najraje bi gradili kar na Glavnem trgu. Nihče

Razen nepotrebnih zemljskih del, ki povečujejo stroške gradnje, še ena velika napaka v projektu: stolpna zasnova bloka nudi sicer idealne možnosti za osončenje vseh stanovanj, stolpiči ob Zagrebški cesti pa imajo dnevne prostore in balkone obrnjene na sever!

med katerimi so manjše in večje zelenice.

Čuvanje narave

Relativno počasnejši industrijski razvoj na Dolenjskem v prvi polovici tega stoletja ni povzročil tako močne rasti mest kot drugje. Zato je narava še zelo dobro očuvana in je to tudi eden od vzrokov, da se tujcem, ki se vozijo po avto cesti, zdi Dolenjska pokrajina tako lepa, čeprav smo v času od osvoboditve naprej dopustili več nepopravljivih napak. Tako je npr. starejši del Višnje gore strnjeno naselje, ki je zelo lepo postavljeno na griču in prevladuje nad dolinico, skozi katero sta speljana tudi železnica in avto cesta. V zadnjih 20 letih pa je ta

električnega in vodovodnega omrežja na ogromnih površinah, ki jih zahtevajo enodružinska naselja. Zato so takšna naselja, ki so zgledno urejena, odsev visoke kupne moči prebivalstva. To je največkrat v državah, ki imajo velik povprečni narodni dohodek. V ZDA pa je to še poseben izraz težnje po svojem koščku narave, ki je v velikanskih industrijskih mestih ni mogoče najti desetine kilometrov daleč. Zato je v zadnjem času prava manija selitev v izvenmestna središča. Meščani kupujejo enodružinske hiše daleč v predmestju in so pripravljeni zato, da lahko uživajo košček svojega vrta, voziti se vsak dan tudi uro ali dve daleč v službo. Ker je v ZDA narod-

Šopek želja za Cirila Dekvala

Te dni praznuje 70-letnico rojstva zaslužni prosvetni delavec, ustanovitelj prvotoljnega gasilskega društva Dvor, ustanovitelj društva kmečkih junov in deklet na Dvoru, prosvetitelj kmečkih in delavskih množic, nosilec in propagandist napredne misli — tovariš CIRIL DEKVAL.

Rodil se je 17. aprila 1893 v Ljubljani. Februarja 1920 je prišel na Dvor in tu s predsedki do leta 1936 služboval kot šolski upravitelj. Dvor in okolica se ga spominjata kot ljudskega vzgojitelja, ki se je

ves posvetil vzgoji mladih in izvensolskemu delu.

Kot odličan pedagog in znan sadjar-urinar je šolski mladi ni kar največ nudil in jo usposabljal za življenje. Z nadvse prizadevnim delom in organizacijskimi sposobnostmi mu je uspelo uresničiti veliko svojih načrtov.

Ker je razširil napredne misli, Ciril Dekval in njegova družina niso bili priljubljeni pri tedanji oblasti, zato je bil večkrat premeščen, njegova hčerka Ada, sedaj Križičeva, je bila odpušena iz

profesorske službe, hčerka Amalija pa nameščena kot učiteljica na najtežjem delovnem mestu.

Okupacija ga je zatekla v Mozlju, kamor je bil 1936 premeščen z Dvora. On in vsi njegovi so že 1941 organizirano delali za NOV in dali svoj delež v ljudski revoluciji. Po osvoboditvi je bil tovariš Dekval postavljen na odgovorna mesta v republiških organih, kjer dela še danes.

Prebivalci Dvora in okolice, družbeno-politične organizacije, prijatelji in znanci mu čestitajo k jubileju z željo, da bi še dolgo let zdrav in

Šola za starše na Raki

Društvo prijateljev mladine na Raki je s pomočjo delavske univerze iz Vidma-Krškega v januarju, februarju in marcu priredilo šolo za starše. Okoli 55 odraslih, ki so se pridno udeleževali predavanj o vzgoji otrok, o zdravstvu v družini, o osnovnih pravoznanstvih in vključevanju mladine v poklice, je v šoli izvedelo marsikaj novega o tem, kar morajo vedeti očetje in matere, če hočejo pravilno vzgajati svoje otroke. Vsi udeleženci so se zelo dobro odrezali pri izpiti in so pokazali veliko znanja.

ČRNOMELJ: 9 lokalnih štafet za dan mladosti

Letošnji dan mladosti bo v črnomeljski občini praznovala vsa mladina in imela v okviru tega praznika vrsto prireditev in tekmovanj. Ponesli bodo tudi štafete palice. Iz raznih krajev občine bo dospelo v Črnomelj 9 lokalnih štafet. Pri tem bodo sodelovali: avto-moto društvi v Črnomlju in Semiču, člani ribiških družin, gasilskih društev, planinci, lovci, taborniki, člani ZB in pripadniki JLA, s čimer bo dan mladosti dobil še bolj manifestativen značaj.

Dolenjska založba je izdala v eni knjigi dvoje povesti Josipa Jurčiča: »KLOSTRSKI ZOLNIR« in »TIHOTAPEC«. Ilustrirano. Lepo darilo za vsakogar.

Nada Adlešič iz Adlešičev šteje med 34 adlešičkih »tkaničark«, ki iz lanu in konoplje tko domače platno in ga nato tkanijo z belokranjskimi vzorci. Praviijo, da je pri tem delu najbolj pridna ona

Posvetovanje o spominkarstvu

Zvedeli smo, da je vodstvo Turistične zveze za Dolenjsko sklicalo za prihodnji četrtek, 25. aprila, v novo-meškem sindikalnem domu posvetovanje o spominkarstvu. Udeležili se ga bodo med drugim znani izdelovalci domačih tkanin in pisarice iz Adlešičev, šentjernejski lončarji, tovariš Božo Račič-Kume, prišli pa bodo verjetno tudi Ribničani, razen teh pa seveda tudi gostinski in turistični delavci. Na posvetovanju se bodo pomenili o tem, kaj vse naj bi zajemalo domače, izvirno spominkarstvo. Ogledali si bodo nekatere izdelke, ki so se doslej že dobro uveljavili, prav tako pa bo na posvetovanju Zavod za napredek gostinstva in gospodinjstva pripravil več izvirnih pogrnjkov in domačih specialitet, s katerimi je pred kratkim dosegel v Mariboru na zveznem tekmovanju tako zavidljiv uspeh.

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Anton Jelenič, član kolektiva KZ Dol. Toplice; Tinka Henigman, čevjarska prešivalka iz Dol. Toplice; Pepca Zupančič, delavka iz Meniške vasi; Valentina Črnčič, šivilja iz Dol. Toplice; Anica Rajk, gospodinja iz Dol. Toplice; Anton Henigman, čevjar iz Novega mesta; Kristina Heferle, gospodinja iz Poljan; Franc Kren, čevjar iz Vavte vasi; Jože Avsenik, čevjar iz Dolnjih Sušic; Janez Salehar, čevjar iz Dol. Toplice; Tina Daničič, Franc Nerat, člana kolektiva »Bor«, Dol. Toplice; Marija Spehar, delavka iz Dol. Toplice; Tina Daničič, Franc Naret, člana kolektiva Zdravišče Dol. Toplice; Jože Bobnar, Franc Henigman, člana kolektiva »Novoles«, Straža; Jože Kren, delavec iz Dol. Sušic; Marija Heferle, gospodinja iz Poljan; Cveta Fink, gospodinja iz Podturna; Nežka Gregorčič, gospodinja iz Smolenje vasi; Božena Smale, gospodinja iz Podturna; Neža Bradač, upokojenka iz Loške vasi; Franc Aš, član kolektiva Splošno čevjarstvo, Dol. Toplice; Ivanka Flajnik, član kolektiva Turistično društvo, Dol. Toplice; Terezija Rebselj, gospodinja iz Poljan; Ana Gričar, gospodinja iz Poljan; Antonija Grabnar, gospodinja iz Podhoste; Franc Jančar, član kolektiva »Majolika«, Straža; Ivanka Muren, gospodinja iz Poljan; Zora Muren, gospodinja iz Poljan; Tončka Vrtnar, gospodinja iz Podturna; Jože Čirnski, iz podjetja ZTP Seketja za vleko, Novo mesto.

V predzadnji številki smo objavili, da je daroval kri Hrvat Martin s Pristave, v resnici pa je omenjeni doma iz Konca.

Pretekli teden so darovali kri novomeški transfuzijski postaji:

Ivana Strajnar, gospodinja iz Dvora; Terezija Ban, gospodinja iz Dvora; Marija Irt, gospodinja iz Jame; Jože Novak, mizar iz Jame; Andrej Kotnik, član kolektiva TNZ Ljubljana; Justo Helm, gospodinja iz Dvora; Marija Pucelj, gospodinja iz Žužemberka; Rudi Drevenšek, član kolektiva »Remont«, Žužemberk; Verona Pelko, gospodinja iz Žužemberka; Stanislav Ceglar, zidar iz Reber; Ahacij Murn, Marjan Mrvar, Jože Stravs, člani Mizarstva, Dvor; Stane Skube, delavec iz Gornjega Ajdovca; Ivan Pust, posestnik iz Brezove rebr; Janez Rozman, upokojenec iz Brezove rebr; Franc Stupar, delavec iz Velikega Lipovca; Pavla Jarc, delavka iz Velikega Lipovca; Feliks Rogelj, delavec iz Velikega Lipovca; Marija Pohajar, osnovna šola Ajdovca; Ferdinand Papež, delavec iz Srednjega Lipovca; Danica Gorinšek, gospodinja iz Žužemberka; Stane Gorinšek iz KZ Žužemberk; Jože Zupančič, član gostišča »Žužemberk«; Anica Arko iz trgovskega podjetja »Dolenjka«, Žužemberk; Jože Kastelic, posestnik iz Brezove rebr; Jože Jarc, delavec iz Velikega Lipovca; Cveta Grum, delavka iz Malega Lipovca; Marija Mirtič, delavka iz Velikega Lipovca; Srečo Slogar, pek iz Žužemberka; Janez Iskra, mizar iz Gornjega Ajdovca; Hedvika Petruma, Marija Valant, Terezija Suštaršič, Marija Koželj, Marija Zaman, članice kolektiva LEV Žužemberk; Pepca Skube, gospodinja iz Srednjega Lipovca; Vladimir Zagar, Stanislav Ložar, člana kolektiva LM, Žužemberk; Franc Brulec, živinorejec iz Žužemberka; Mimica Mover, delavka iz Brezove rebr.

veder s svojimi bogatimi izkušnjami aktivno deloval v naši družbeni skupnosti, hkrati pa mu izrekajo iskreno zahvalo in priznanje za njegovo veliko delo v korist delovnega ljudstva.

Dvorjani

Čestitke spoštovanemu javnemu delavcu

Tovariš Rudi Jerab, predsednik okrajnega sodišča v Novem mestu in znani planinec, je te dni dočkal polstoletnico življenja.

Ze prva leta po prvi svetovni vojni, ko je bil dijak notbomeške gimnazije, je rad hodil v bližnjo in daljnjo okolico našega mesta s svojimi prijatelji. V svet naših planin, gričev, gora in hribov so ga uvajali starejši planinci in ga tako navezali na to zemljo, da se je vrnil v njeno naročje, četudi je služboval na lepem Tolminskem.

V času med obema vojnama je kot navdušen fotomater napravil nekaj izredno lepih fotografij Novega mesta in okolice. Sodeloval je v ekipi za markiranje planin-

skih poti, in ko je bil predsednik sodišča v Tolminu, je

bil tam tudi predsednik Planinskega društva. V tistem

času so odprli pot na Mangart in zgradili planinsko postojanko, urejali pa so še druge poti in pomembne planinske objekte. Morda vedo le malokateri, da je bil Rudi Jerab tudi med prvimi petimi smučarji, ki so s preprostimi smučmi prvi »zavzeli Gorjance. To je bil svojevrsten dogodek, posebno za prebivalce Gabrja, ki dotlej še niso videli človeka na smučeh.

Kot izreden ljubitelj Dolenjske se je pred leti vrnil v svoj rojstni kraj Novo mesto in se takoj vključil v vrste planincev. Kmalu je bil izvoljen za predsednika PD, kar je še danes.

Priznati moramo, da je s svojo dejavnostjo pripomo-

gel k temu, da šteje PD danes skoro 500 članov, da so bila lani in letos markirana nova planinska pota, da je vodil že več planinskih izletov in da je prav on dal pobudo za Dolenjsko pot (krožno pot, transverzalo) in za izdajo Vodiča po Dolenjskem. Vsi planinski tovariši in prijatelji mu želimo še mnogo srečnih, zadovoljnih in zdravih let!

B. L.

Ze imate DOLENJSKI ZBORNIK, ki ga je izdala Dolenjska založba? Cena 1500 dinarjev. Dobite ga v vseh knjigarnah.

Ko sva se vrnila na pot, je že iskala dva pripravna kamna, s katerima je trla svoje lešnike. Dospel do Kala, jih ni bilo skoraj nič ostalo, tako da je potrla in pozobala še zadnji ostanek, rekoč:

»Ej, saj bo letos dosti orehov!«

Na Kalu sva poiskala najprej po vsej Selški in Poljanski dolini sloviti studenec, ki z imenitno svojo vodo hladi in krepi potnike na Blegašu. Napolnila sva steklenico, in povedati moram, da je bila potem voda na vrhu skoraj še ravno tako mrzla kakor na Kalu pri vrelcu.

S sedla sva krenila ne na strmo pot, temveč na položno. Ta vodi daleč naokrog za Blegašem, dokler ne privede na Mali Blegaš. Prijetna je bila ta hoja: povsod zeleno bukovje, jelke in smreke. Vmes pri tleh so poganjale v velikih šopih hudičele (rododendron), a ne spominjam se, so li nosile še kak pozabljen cvet ali ne; pač pa se dobro spominjam, da so po bukvah napravljali velik nemir sivkasto modri brglezi, ki so čakali po debelih gor in dol. Če sta se srečala z grahastim plezavčkom, ki pleza samo gor, dol pa ne more, ga je sivomodri hudobnež takoj pognal, da se je čulo obilo takega čivkanja.

Tisti dan sem hotel Metji govoriti o svoji ljubezni ter ji na dolgo in široko razložiti, da mora postati moja žena in da jo bom dal v mesto, kjer se nauči kuhanja in nemške govornice. Kakor vidite, drage dame, sem bil skoval načrt, ki pa je bil — česar se takrat še nisem zavedal — ponesrečen in nepopravljiv. Planinsko to rožo presaditi v gosposko zemljo je moral ostati brezuspešno delo, kar ve najbolj veste. Ali tisti dan na poti okrog Blegaša mi je tičal neusmiljenj ta načrt v glavi in le na priliko sem čakal, da bi ga stresel pred deklico. Pa govori o ljubezni, če je Meta kar meni nič tebi nič počepnila na zemljo, stolkla sredi poti prav zadnja dva lešnika ter ju s slastjo shrustala s svojimi belimi zobčki: »Joj, kako so dobri!«

Časih sva se srečala s pogled; nekaj se je zasvetilo iz njenega očesa, ali vzlic temu je dejala:

»Nikar me tako čudno ne glej!«

Kako naj bi bil torej govoril o svoji ljubezni! Danes je bila zgolj otrok, ki se je veselil, da je smel biti v moji družbi!

Dospela sva do Ajdove rebr. Na desno in levo je bil gozd izsekán. Zategadelj je rasla tam dolga trava, vmes pa vse polno rdečih jagod. Te so bile sicer že vse obrane, ker jih zobljejo ptice in kače; pa se je Meti vendar še posrečilo, da je dobila rastlino, na kateri sta viseli dve rdeči jagodi. Na enem vršičku pa je čepel majhen, bel cvet. Bila je presrečna: »Eno meni, eno tebi!« Z ustnicami je odrgnala jagodo, nato pa brez vsake zadrege meni ponudila šopek. Kakor ona, zaužil sem sad, a cvet sem spravil z veliko skrbnostjo v listnico.

»Proč vrzi!« je zahitela.

»V mestu me bo cvetje spominjalo nate, Meta.« Nekaj rdečice se ji je pokazalo na licu, vendar stvari ni več omenjala.

Dospelvi na Mali Blegaš se nama je odkril Porezen v svoji dolgočasnosti in odkrila se nama je Črna prst v divni svoji lepoti. Luže na Malem Blegašu so bile suhe in tudi ovac ni bilo, ki se navadno v tolpah pasejo tam. Pred nama se je dvigala visoka glava starega Blegaša.

Ker je danes prvič hodila na goro, se ji je poznalo, da je razočarana. Menila je, da sva že na vrhu, pa

sva bila šele na Malem Blegašu. Zdihovala je, no, pa sva sedla in počivala. Po počitku sva polagoma lezla navzgor, in sicer po stezah, ki jih je mnogo, pa so vse nezanesljive. Nekaj časa pripravno hodiš, v hipu pa ti izgine steza izpod noge, da sam ne veš kdaj. Nato moraš po gladki travi plezati, dokler ne stakneš druge steze, ki pa te ravno tako slepari kot prejšnja. Utrudljiva je taka hoja.

Med slovenskimi gorami naš Blegaš ni velikan! In ne obdaja ga veličastnost, ki obdaja naše snežnike in ki jih je že nekoliko deležen sosed Ratitovec. Obdaja ga samo ponižna lepota skromne slovenske planine, ki ne pozna večnega snega, ne neplodnih mlevov in ne divjih prepadov. Ali vzlic temu v svoji skromnosti stotero poplača truda polno pot, ki si jo moral prehoditi do tratnate njegove strehe. To sva občutila z Meto, ko sva obstala na vrhu. Do svojega sedemnajga leta je živeła v vnožju Blegaša, a do danes še ni bila na njem. Če bi po vaseh okoli Jelovega brda povpraševali, bi se takoj izkazalo, da vsaj dve tretjini prebivalstva še nikdar ni bilo na Blegašu. Naši kmetje hodijo pač le tja, kamor jih vodi delo!

Meta se ni mogla oddahnuti, tako so jo bili prevzeli vtisi lepega razgleda. Nebo sicer ni bilo prav jasno in sapa je podila oblake nad vrhom, da so kakor ovce hiteli proti jugu. Gorenjski in kamniški snežniki so se kazali v vsej svoji čistoti. Od Triglava pa do Ojstrice sem ji moral naštetii vse bele očake in navesti njihova imena. Odprl se je svet, o katerem se Meti do danes še sanjalo ni!

Praviijo, da se proti jugu vidi Jadransko morje. Bil sem mnogokrat na Blegašu, ali morja nisem nikdar ugledal. Danes se je daleč tam spodaj nekaj kadilo; vzlic temu je dekle trdovratno trdilo, da natančno razločuje modro morje.

Nato sva se ozrla k strani, kjer leži bela slovenska Ljubljana. Kdor ima dobro oko, lahko opazi Ljubljanski grad, ali jaz ga nisem mogel nikdar opaziti. Mogoče pa je, da ga je Meta z bistrim očesom vendarle opazila. Spregovorila je:

Obvestilo članom Prešernove družbe

Obveščamo vse člane Prešernove družbe — predvsem v središču Novega mesta — da bo v bodoče vpisoval v članstvo Prešernove družbe in zbiral naročnike za VI. del »Zgodovine slov. naroda« tov. Franc Jaklič, upokojeni oficir JLA v Novem mestu, Ragovska 4. Tov. Jaklič bo opravljal tudi vse posle poverjenika na tem področju, razdeljeval zbirke Prešernove družbe in oddajal vsem naročnikom, ki so se naročili na VI. zvezek Zgodovine slov. naroda pri tov. Kobšetu, knjige, kakor hitro bodo dostavljene.

Prešernova družba se ob tej priliki toplo zahvaljuje tov. Kobšetu za njegovo desetletno neutrudno in požrtvovalno delo pri širjenju kulture med našimi ljudmi.

Prešernova družba

V torek podelitev diplom

Te dni opravlja diplomске izpite 22 absolventov večerne srednje tehnične šole v Novem mestu. V torek, 21. aprila ob sedmi uri zvečer, jim bodo v prostorih zavoda za izobraževanja kadrov slovensko izročili diplome, s katerimi jim bo priznana srednja strokovna izobrazba.

Jubilej med zagrebškimi Slovenci

20. aprila bo v Zagrebu praznoval 80-letnico življenja in dela starosta slovenskih gledaliških igralcev pri kulturno-prosvetnem društvu

»Slovenski doma« — tov. Hinko Nučič. Bil je duša društva od njegove ustanovitve celih 30 let, vse dotlej, dokler ni pred dvema letoma obolel.

Hinko Nučič je bil pri »Slovenskem domu« vodja dramske sekcije. Prizadeval si je, da bi prišlo na oder čim več slovenskih dramskih del, razen tega pa je sodeloval z vsemi zagrebškimi društvami. Prav njegova zasluga je, da uživamo zagrebški Slovenci med ostalimi prebivalci še danes velik ugled.

Med okupacijo je tvegalo celo življenje, ko je branil

»Slovenski doma«. Skrival in hranil je slovenske begunce, rešil bogato knjižnico itd.; lahko rečemo, da bi brez njega tudi tega, kar imamo danes, ne imeli več. Se dandanes kljub boleznim rad pride v dom in se zanima za vse, kar se v njem dogaja.

Ob njegovi 80-letnici mu želimo zlasti njegovi najbližji

sodelavci, da bi še dolgo šivel med nami in spremljal delo društva in vseh zagrebških Slovencev. Društvo ga je imenovalo za svojega častnega predsednika, na njegov rojstni pa mu bo izročena tudi častna diploma, delo društvenega člana akademškega slikarja Olafa Globočnika.

Dr. Niko Sever

Prijetna novost za ljubitelje gledališča v Novem mestu

Ljubljansko Mestno gledališče se je na prošnjo Novo-mesčanov odločilo, da bo vsako predstavo oz. gostovanje v Novem mestu, ki ga organizira tekstilna tovarna Novoteks, uprizorilo dvakrat. Prva predstava bo ob 17. ali 17.30, druga pa ob 20. uri. rano, je uprava tega gledališča bi si zagotovili polno dvo-

šča ponudila abonma še nekaterim večjim sindikalnim podružnicam, razen tega pa bo določeno število vstopnic na razpolago ostalemu prebivalstvu. Te vstopnice bodo v prodaji na dan predstave od 11. ure dalje za popoldansko predstavo in od 15. ure dalje za večerno predstavo pri blagajni Prosvetnega doma.

Rezervacije bo sprejemala uprava Prosvetnega doma tudi prej, in sicer po telefonu na številko 21—210.

Prva predstava po novem načinu razdeljevanja vstopnic bo že v ponedeljek, 29. aprila. V prihodnji številki našega lista bomo bralcom postregli z avtorjem in naslovom dramskega dela. S/

Na medobčinski reviji kulturnih dejavnosti v Brežicah bodo pokazali svoje uspehe tudi najboljši mladi risarji in slikarji brežiške občine. Na sliki: OKOPAVAMO VINOGRAD (odtis linoreza, ki ga je naredila Milena Drobnič iz 5. razreda osnovne šole v Cerkljah ob Krki)

PROGRAM MEDOBČINSKE REVIE KULTURNE DEJAVNOSTI 1963 V BREŽICAH

(od 26. aprila do 4. maja)

PETEK, 26. APRILA:

ob 17. uri otvoritev razstave otroških risb in foto izdelkov v prostorih mestnega muzeja;

ob 20. uri otvoritev revije in koncert pevskih zborov ter nastop recitatorjev.

Nastopajo mladinski pevski zbori iz Artič, Senovega, Sevnice, Črnomlja in Krškega, mešani pevski zbor KUD »Slovenski dom — Triglav« iz Zagreba, oktet PD iz Sentjerneja ter moški pevski zbor DPD Svobode »Dušan Jereb« iz Novega mesta.

Recitatorji: mlade recitatorke iz Trebnjega, Vera Jalovec iz Podbočja, Rajko Stupar iz Krškega, Marcel Stefančič iz Leskovca, Darinka Zupančič iz Artič, Dragica Zupančič iz Trebnjega, Majda Zeleznik iz Brestanice.

SOBOTA, 27. APRILA:

ob 20. uri: Večer pesmi in plesov jugoslovanskih narodov

Nastopajo tamburaški zbor iz Samobora, folklorna skupina KUD »Vinko Jedjut« iz Zagreba, in folklorna skupina garnizona JLA iz Cerklj.

NEDELJA, 28. APRILA:

ob 16. uri: Koncert harmonikarskega orkestra KPD »Slovenski dom — Triglav« iz Karlovca pod vodstvom Antona Corbića;

ob 20. uri uprizori dramska skupina DPD Svobode »Bratov Milavec« iz Brežic v režiji Slavke Zagode Levstik-Grünovo KASTELKO.

PONEDELJEK, 29. APRILA:

ob 16. uri uprizori igralska skupina osnovne šole iz Brežic v režiji Marije Zorko Ingoličeve mladinsko igrano »Tajno društvo PGC«.

ob 20. uri: pa bo nastopila dramska družina PD iz Leskovca pri Krškem z Gervaisovo komedijo ZARADI STANOVANJA. Režira Marcel Stefančič.

TOREK, 30. APRILA:

ob 16. in 20. uri folklorne skupine PD iz Metlike in Črnomlja: BELA KRAJINA V BESEDI, PESMI IN PLESU.

SREDA, 1. MAJA:

ob 17. in 20. uri filmski večer s komentarjem.

ČETRTEK, 2. MAJA:

ob 20. uri uprizori dramska skupina DPD Svobode iz Vidma-Krškega v režiji Viktorja Zemljaka Firnerjevo komedijo KUKAVIČJE JAJCE.

PETEK, 3. MAJA:

ob 16. uri uprizori dramska skupina črnomljske gimnazije v režiji prof. Matije Pogorelca Pugetovo komedijo SRECNI DNEVI.

ob 20. uri uprizori gledališka skupina DPD Svobode »Dušan Jereb« iz Novega mesta Müllerjevo dramo VSI MOJI SINOVI v režiji Rika Urha.

SOBOTA, 4. MAJA:

ob 20. uri VEČER ZABAVNE GLASBE.

Nastopajo zabavni ansambli »Veseli vandrovalci« iz Bukovška, »Dobovskih 5« iz Dobove, zabavni kvartet iz Brežic, »Celulozar« iz Vidma-Krškega, zabavni ansambel iz Mokronoga in »Bratje Lopačič« iz Boršta. Vse prireditve bodo v Prosvetnem domu v Brežicah.

V dneh revije bo v prostorih mestnega muzeja razstava otroških risb in foto izdelkov, ki bo odprta vsak dan od 9. do 19. ure.

Mirica Kmetič: DELO V RUDNIKU (linorez — 7. razred osnovne šole v Globokem)

Prvi literarni leksikon na Slovenskem

Državna založba Slovenije pripravlja izdajo literarnega leksikona, v katerem bo okoli 2000 gesel iz svetovne književnosti. Večina velikih literarnih imen bo obdelanih monografsko, kar pomeni, da bo nudil leksikon osnovne biografске in bibliografske podatke, idejno oblikovno analizo najpomembnejših besednih umetnin ter osnovne podatke o prevodih teh del v naš jezik.

Leksikon, ki bo prvi te vrste na Slovenskem, bo obsegal 900 strani — izšel pa bo predvidoma v letu 1965. Toliko bolj pomemben bo zato, ker nam bo predstavil velike literarne umetnine z vidikov naše znanosti, ker bo mnogim lahko v pomoč pri razširjanju literarnega obzorja.

Razstava v Dolenjskem muzeju

Vse šole in javnost obveščamo, da bo razstava lužiškorskega slikarja Mercina Nowaka — Njechornskega v Dolenjskem muzeju odprta do vključno 21. aprila 1963.

Uspela dramska revija v Črnomlju

Svet Svobod in prosvetnih društev občine Črnomelj je organiziral od 25. do 30. marca v Domu ljudske prosvete v Črnomlju revijo dramskih družin. Na revijo so se društva pripravljala že od jeseni. V ta namen je Svet Svobod sklical 11. novembra posvet režiserjev, na katerem so se dogovorili o repertoarju. V mesecu novembru je bil prirejen režiserski tečaj, na katerem so dobili mladi režiserji in igralci osnovne pojme o režiji in igranju. Tako je bila revija vnaprej pripravljena, zato je prav lepo uspela.

Na reviji so nastopili igralci prosvetnega društva »Oton Zupančič« z Vinice, prosvetnega društva »Oton Zupančič« iz Dragatuša, prosvetnega društva iz Adlešičev in MKUD gimnazije iz Črnomlja. Vsa društva so pokazala dobro pripravljena dela in so črnomljsko občinstvo navdušila. Dokazala so, da tudi podeželske dramske skupine lahko uspešno tekmujejo s skupinami iz centra.

Prijetno so nas presenetili Vinčani z »Grozno jagodo v soncu« v režiji Vinka Debeljaka. Delo je zahtevno in je bilo potrebno mnogo truda, da so ga pripravili. Posebno je izstopala tov. Vida Bahor, ki je dala polet tudi ostalim igralcem. Izenačena je bila dramska skupina iz Dragatuša, ki je izvedla komedijo »Sreča na kredite«. Režirala je tov. Ivanka Ba-

novčeva. Občinstvo se je posebno zanimalo za adlešičko dramsko skupino, ki je v režiji tov. Elke Skrabčeve pripravila Prežihove »Samorastnike«. Ta skupina je nastala prvič v Črnomlju in je svojo nalogo dobro izvedla. Delo je zahtevno in terja veliko igralskega talenta. Navzlic temu je bilo izvajanje tekoče in so igralci v posameznih prizorih ganili gledalce do solz. Prav lepo so se pripravili člani gimnazijske dramske skupine, ki so v režiji profesorja Matije Pogorelca izvedli komedijo »Dnevi naše sreče«. Vloge so igralcem ležale in so jih prav lepo izpeljali. Gledalci so nagradili lepo igrano z burnim aplavzom.

Po zaključni predstavi je predsednik Sveta Svobod in prosvetnih društev razdelil igralskim skupinam in režiserjem pismena priznanja ter se jim zahvalil za sodelovanje. Poudaril je, da je imela revija namen prikazati raven dramske dejavnosti v črnomljski občini. Pokazala je, da je ta na primerni višini, da sta poleg skupin, ki so nastopale na reviji, še dve dramski skupini v Semicu in dve v Črnomlju. Vse predstave so bile dobro pripravljene.

Skoda je le, da je revija padla v čas dela v vinogradih in je bil obisk slabši. P. A.

Kulturni stiki s tujino

Pod predsedstvom Krsta Cvenkovskega je bila pred kratkim seja komisije za kulturne stike s tujino, na kateri so ugotovili, da je Jugoslavija navezala kulturne stike s 43 državami, v tujini smo pripravili 24 likovnih razstav, po raznih državah sveta pa so prevedli 70 del naših pisateljev.

Koncertna poslovalnica v Novem mestu

Skoraj vsak dan slišimo, da v Novem mestu manjka kulturnih prireditev. Sodeč po obvestilih na oglasnih deskah, je najmanj glasbenih prireditev Razmišljanja, kako bi odpravili to pomanjkljivost, so privedla do ustanovitve koncertne poslovalnice pri glasbeni šoli v Novem mestu, ki bo koncerte še bolj približala ljudem. Do zdaj je poslovalnica organizirala gostovanja dveh svetovno znanih umetnikov — pianistke Dubrovke Tomšič in violinista Igorja Ozima.

Draga Sproca, predavateljica glasbe na glasbeni šoli v Novem mestu, in Majo Klemenčič, predstavnik ZMS v Novem mestu. Odbor je imel prvi sestanek 10. aprila in izvolil za svojega predsednika Mirka Jarca. Da bi delo čimprej steklo, se je odbor dogovoril o koncertu ljubljanskih umetnikov, ki naj bi bil med 5. in 11. majem. Gostovala bi skupina mladih umetnikov: pianist Andrej Jarc — gotovo se ga še spominjate, ko je pred leti igral na novomeškem odru Chopinova dela — baritonist Edvard Sršen in sopranistka Sevszkova.

Ko je novomeška osnovna šola organizirala obisk v ljubljansko opero, bi se ji rade pridružile tudi okoliške šole. Ker ni bilo vstopnic, jim niso mogli ustreči. Zato je upravni odbor koncertne

poslovalnice sklenil organizirati obisk za vse višje razrede okoliških šol. Velika prednost bi seveda bila, če bi opera prirajala take predstave ob nedeljah dopoldne, kar bi omogočilo ugodnejši povratek.

Upamo, da bo koncertna poslovalnica v Novem mestu kmalu upravičila svoj obstoj. Če bodo koncerti v letošnji sezoni navdušili Novomeščane, bomo lahko v prihodnjem letu uvedli abonma.

M. K.

Lužiškorska književnost

Pred kratkim so v prostori študijske knjižnice »Mirna Jarca« v Novem mestu odprli razstavo književnosti Lužiških Srbov. S svojimi deli je zastopan tudi slikar in pisatelj Mercin Nowak, katerega slikarska dela si lahko ogledamo tudi na ustreznih razstavah v Dolenjskem muzeju. Razstava v študijski knjižnici je precejšen izbor iz zakladnice pisane umetnosti Lužiških Srbov.

Kinoteka v Novem mestu

Med »Kinotek« iz Beograda in upravo kina »Krka« v Novem mestu potekajo razgovori o občasnem gostovanju kinoteke v Novem mestu. S točnimi podatki še ne moremo postreči, upamo pa, da bomo že jeseni lahko tudi v našem mestu gledali filme jugoslovanske Kinoteke. O dokončnem sporazumu med obema podjetjema in načinu predstave bomo še pisali.

DOLENJSKA ZALOŽBA

sporoča:

DOLENJSKI ZBORNİK 1961

lahko dobite sedaj

● tudi vezan v platno

— cena 1.800 din,

broširan 1.500 din.

DOBITE GA V VSEH KNJIGARNAH!

Milan Filipčić: REICHSTAG V PLAMENIH

15
Obtožuje svojega uradnega branilca Teicherta zaradi tega, ker le-ta ni storil nobenega koraka, da bi poiskal potrebni material za obrambo. Obtožuje državnega tožilca, ker je ponaredil preiskavo. Prekinja tožila, ker navaja stvari, ki jih preiskava ni ugotovila in ki jih Dimitrov šele na procesu prvič sliši. Tako trga krinko z obraza fašističnega sodišča.

Naj govori Dimitrov sam

Prvo skupino nacističnih prič tvorijo policijski uradniki. K njim moramo pristihi se preiskovalca vohovnega sodišča Vogta, ki je zasliševal obtožence. Te najvažnejše »priče« bi morale dokazati, da so Reichstag zažgali komunisti. To je bila skoraj nerešljiva naloga. Priče so morale dokazati, da je van der Lubbe, prijatelj v zažgani stavbi Reichstaga, komunist. Čeprav je on sam že od prvega dneva na sodišču in odklanjal. Dokazati bi morali, da se je van der Lubbe sestajal z Dimitrovom, Torglerjem, Popovom in Tanevom; da je Dimitrov v preteklosti že bil požigalec in terorist in da je organiziral atentat na sofijski katedrali 1925. leta.

Pod pritiskom neumnih vprašanih Dimitrova so se rušili vsi fašistični napori. Tako policijski komisar Heisig trdi, da je van der Lubbe na svojem prvem zaslišanju navedel še imena posameznih komunističnih poslancev v Reichstagu, s katerimi je imel zveze.

Dimitrov vpade: »Kdaj je bil poklican prevajalec k zaslišanju van der Lubbeja?«
Sodišče je vzmernirjeno. Predsednik (sodnik Bün-ger) ves preplašen vprašuje Dimitrova, kakšen je namen njegovega vprašanja.

Toda Dimitrov že prodira k svojemu cilju: »Ob mojem zaslišanju je že od samega začetka prisostvoval tolmáč, čeprav jaz zelo dobro obvladam nemški jezik.«

Dimitrov nadaljuje: »Ali je Heisig pri zaslišanju van der Lubbeja vprašal tudi zame?«
Heisig se že umika. Prisiljen je priznati, da je van der Lubbe, ko so mu pokazali fotografije drugih obtožencev, izjavil, da jih ne pozna.

Sodnijskega preiskovalca Vogta Dimitrov obtoži, da je nepravilno sestavil protokole preiskave. Predsednik sodišča Bün-ger postaja vzmernirjen, toda prisiljen je vprašati Vogta, kakšne so bile metode preiskave. Vogt mora izjaviti, da Dimitrov protokola o svojem zaslišanju ni podpisal.

»Ali je Vogt kot preiskovalec že prvega aprila 1933. leta, to se pravi pred pričetkom predhodne sodne preiskave, objavil poročilo, v katerem je trdil, da so Dimitrov, Popov in Tanev skupno z van der Lubbejem zažgali Reichstag? Vprašujem: da ali ne?«

Predsednik poziva Dimitrova k redu in mu pr- ti, da mu bo odvzel pravico postavljati vprašanja. Prepozno. Dimitrov je že dosegel svoj cilj. Vogt je prisiljen priznati, da je dal tisku tako poročilo. Povrh se še zaplete, ko doda, da je bil v tem poročilu govor tudi o udeležbi zaprtih Bolgarov pri atentatu na sofijsko katedralo.

Dimitrov ne dovoljuje Vogtu, da bi se oddaljil od njegovih vprašanj: »Jaz sploh ne govorim o namišljeni udeležbi pri atentatu na sofijsko katedralo, temveč o tem, da je preiskovalec pred začetkom preiskave širil kategorič- ne trditve o moji udeležbi pri požigu Reichstaga. S tem želim dokazati, da je bila preiskava tendenciozna in da je privedla javno mnenje v zmotno.«

Predsednik je besen: »Tega ne bom več trpel. Umolknite! Nimate pravice žaliti preiskovalca.«
Toda Dimitrov je neizprosno: »Zakaj ste (obra- ča se k Vogtu) rekli van der Lubbeju, da je Torgler že priznal krivdo?«

Vogt je zbehan. Vzklikne nenavadno neumno: »Jaz sem nemški sodnik-preiskovalec pri cesarskem sodišču in moje ime je Vogt.«
Dimitrov ne popušča: »Na osnovi zakona o sodnem postopku moram ugotoviti, da dejstvo, da so me dali v okove, nasprotuje zakonu.«

Sodišče poskuša Dimitrovu zamašiti usta, toda on uporno udarja na eno in isto točko: »Preiskava je nepravilna, tendenciozna in groba; požigalec ne išče tam, kjer so; pred očmi celega sveta je izvršen nezasišani falzifikat s tem, da so bili na zatožno klop pripeljani štirje komunisti kot »poži- galci.«

»Iz policijskih izpovedb sledi« — nadaljuje Di- mitrov — »da bi morali na zatožno klop pripeljati šest milijonov Nemcev, ki so na volitvah glasovali za komunistični program.«

Na ukaz predsednika zgrabijo Dimitrova in ga prisilijo, da sede na svoje mesto. Prekinejo sojenje. Sodišče se posvetuje in odloči, da se Dimitrov od- vzame beseda. Prepozno. — Dimitrov je že razkril- kal policijske uradnike in preiskovalca Vogta kot grobe falzifikatorje.

Tuji tisk že piše o polomu procesa. Antifašisti ši- rijo po celem svetu na sto tisoče izvodov »Kjave knjige«. Skoraj vsi listi ponatiskujejo iz nje odlomke. Sodišče v Leipzigu skuša pobiti dejstva, ki jih navaja »Kjave knjiga«, in skuša dokazati, da je van der Lub- be sam zažgal Reichstag. Kajti če van der Lubbe ni bil sam, tedaj nastane vprašanje, kdo so bili njegovi soudeleženci in kako jim je uspelo izginiti iz stavbe Reichstaga.

Srečanje po 25 letih

To je zgodba o treh bratih in sestri, ki so po petindvajsetih letih našli svojega četrtega, najmlajšega brata. Se so izgubljeni otroci; sedaj so možje, de- kleta, žene. Začuden se gledajo, morda pri- vikrat v življenju zares iz oči v oči — sreč- ni, da so se spet našli. Brat, sestra, oče, mati. Vojna. Nesmiselna nora vojna jih je ločila.

Sašo Zupan, elektro-varilec pri IMV v Novem mestu pri- poveduje:

»Sem iz delavske družine. Moj oče je bil zidar. Ziveli smo v Mostah pri Kamniku. Oče je umrl še pred voj- no. Leta 1937 se je rodil naj- mlajši brat Ivan. Ze nasled- nje leto, 1938, ga je dala ma- ti v oskrbo znancem v bliž- nji okolici, ker doma ni bilo kruha za preživljanje. Potem je prišla vojna. Mater so ubi- li fašisti. Padel je tudi naj- starejši brat-partizan. Ostali smo sami otroci: trije fantje in ena sestra. Takrat smo iz- gubili sled tudi za najmlaj- šim Ivanom. Po osvoboditvi smo ga seveda iskali. Posku- šali smo pri RK, z raznimi oglaš, ves tvoj zaman! Toda

pet. Pridi v Celje k sestri Ma- riji. Tvoj brat Ivan.«

»Pogrešani« Ivan Zupan, ki več kot dve desetletji ni vedel za svojce, je medtem odslužil tudi vojaški rok

Sašo Zupan dela v novo- meški IMV: »Srečen sem, da smo se spet našli.« je dejal našemu dopisniku

še zmerom je tlelo upanje: morda se le najdemo? Berem pismo, ki ga je pi- sal Sašo v Novo mesto nje- gov najmlajši brat Ivan Zu- pan, strojni ključavničar v jeseniški železarni: »Dragi brat Sašo! Jaz sem bil do preteklega tedna trdno prepričan, da sem sam na svetu. No, zdaj pa nas je kar

V vsakem zobu luknja

Norvežani so zelo zaskrb- ljeni zaradi zob svojih otrok: večina sofijskih otrok ima ne- sorazmerno veliko število lu- kenj v zobovju. Pri ma- turantih so ugovorili povprečno po 35 lukenj v 28 zobeh. Po mnenju zobozdravnikov je za takšno stanje najbolj kriv kruh, ki pravi posebno po- spešuje zobno gnilobo.

name. Povedal sem, kako se pišem in da iščem svojce. Stari mož se je zamislil in rekel: Poznal sem neke Zu- panove iz Most pri Kamniku, ki iščejo izgubljenega brata. Tako sem jih našel.«

Srečanje štirih bratov in sestre v Celju 31. marca je bilo nepopisno veselo. »Jo- kal sem od sreče«, pravi Sa- šo. Ivan pa sloni na oknu in misli. Srečen je. Pomladna noč šumi skrivnostno prijet- no, dva brata pa sta si blizu po toliko letih. V soboto sta bila Ivan in Sašo v Novem mestu.

L. L.
Nekemu švicarskemu zdrav- niku iz Basla je ena njegovih pacientk obljubila, da ga bo vnesla v svojo oporoko za enega glavnih naslednikov. Tako naj bi mu izkazala hvalež- nost za vse delo in trud v teku njenega zdravljenja.

Zena je nedavno v 94. letu starosti umrla. Svojo obljubo je izpolnila — tudi zdravni- ko ime so našli v oporoki. Toda ta je bil nemalo presene- čen, ko je videl, da mu je zapustila skrivnico, v kateri so bila vsa zdravila, ki jih je bolnici predpisal v zadnjih dvajsetih letih.

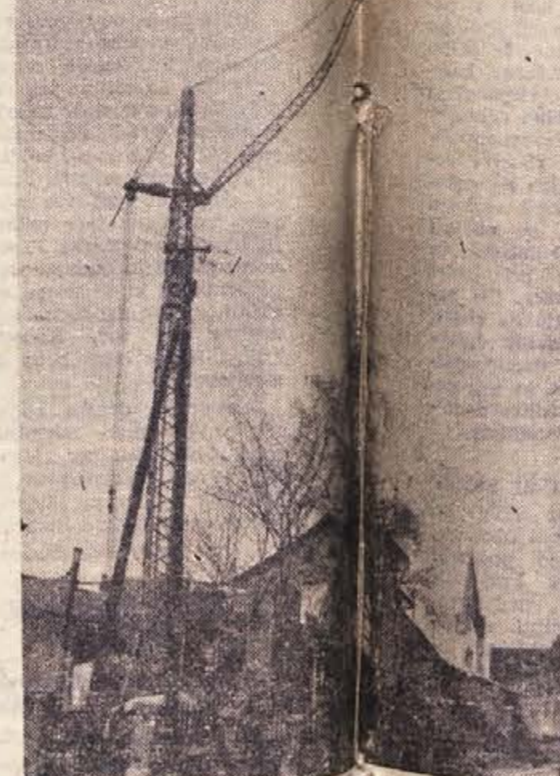
Ivan pripoveduje: »Tudi jaz sem iskal svoje. Imel sem priimek in ime, a takih pri- imkov je toliko, da nisem uspel. 29. marca letos sem na potovanju z Jesenic in Lju- bljano srečal starejšega mo- ža. Pogovor je nanesel tudi

Glasilo svetovne zdravstve- ne organizacije se poteguje za splošno kontrolo novih zdravil, preden pridejo na tržišče.

Tragedije, ki jo je povzro- čil talidomid (porodi tiso- čih defektnih otrok, katerih matere so v času nosečnosti jemale na videz povsem ne- varne tablete) so bile povod anketi, ki so jo izvedli v Veliki Britaniji, ZDA, Sovjet- ski zvezi, Kanadi, Zah. Nem- ciji, Italiji, Belgiji in v Svici.

Zato se je svetovna zdrav- stvena organizacija lotila po- skusa, da bi ta problem re- šila v mednarodnem merilu. Razprave med odgovornimi forumi te organizacije so po- kazale, da bi bila potrebna najtesnejša povezava med

posrednimi službami po- slednih držav. Problem bi rešili le tako, toda žal ni bilo povezave do sedaj se ni.

V Trebnjem gradi stanovanjski- vanjski stavbo. Vsa stanovanja- nja so že vnaprej pokupili delovni kolektivi. Na- vseh 150 apartmajev je bila ob- občine novo stano- vanjsko stanovanje, ki je vnaprej pogled na gradbišče

Da se tragedija ne bi ponovila

»Svetovno zdravje- se« objavlja v svoji najnovejši številki rezultate te ankete, ki je pokazala, da vlada v kontroli nad proizvodnjo in prodajo zdravil »precejšna zne- da.«

Zato se je svetovna zdrav- stvena organizacija lotila po- skusa, da bi ta problem re- šila v mednarodnem merilu. Razprave med odgovornimi forumi te organizacije so po- kazale, da bi bila potrebna najtesnejša povezava med

posrednimi službami po- slednih držav. Problem bi rešili le tako, toda žal ni bilo povezave do sedaj se ni.

»Svetovno zdravje- se« objavlja v svoji najnovejši številki rezultate te ankete, ki je pokazala, da vlada v kontroli nad proizvodnjo in prodajo zdravil »precejšna zne- da.«

Zato se je svetovna zdrav- stvena organizacija lotila po- skusa, da bi ta problem re- šila v mednarodnem merilu. Razprave med odgovornimi forumi te organizacije so po- kazale, da bi bila potrebna najtesnejša povezava med

posrednimi službami po- slednih držav. Problem bi rešili le tako, toda žal ni bilo povezave do sedaj se ni.

»Svetovno zdravje- se« objavlja v svoji najnovejši številki rezultate te ankete, ki je pokazala, da vlada v kontroli nad proizvodnjo in prodajo zdravil »precejšna zne- da.«

Konji in konjske sile

Eden od značilnih kažipov- novega kmetijstva je vse- kakor pojav traktorjev in drugih kmetijskih strojev, ki začenjajo, nadaljujejo in kon- čujejo revolucijo v kmetijs- ki proizvodnji. Kam meha- nizacija vodi, je možno raz- brati tudi iz primera v Stockholmu:

»Delovni konj — kmalu le še pravilnica žival.«
»Zadnjikrat vidite konja!«
»Konj bo kmalu (pretrano vzeto) muzejska zanimivost brez zaščitena žival...«
Ni več redkost, da mestni otrok še ni videl živega ko- nja. Izjava pesimistov na Svedskem: »V bodoče bodo morali iti učenci v prirodoslovni muzej, če bodo hoteli vedeti, kakšen je bil arden- ski konj.«

V Stockholmu ni najti de- lovnega konja. Pač pa neka trdnica redi nekaj ponijev, živalski vrt Djurgordena v Stockholmu ima konja za zabavo gostom, dirkalne ko- nje je moči videti v Salvalli blizu Stockholmu. Tudi po- licija ima še 47 jahalnih konj (takšen luksus si v Svedski lahko privoščijo le še policije mest Göteborga, Malmöja in Sundsvalla).

Toda težkega delovnega »ardensa« ali pa severno- svedskega konja »nordsvenski« ni več moč najti v mestu.

Medtem ko stane najcenejši traktor 10.000 kron. Cenejš- še je »krmilni« traktor, kot pa pridolovati krmo na do- brih zemljiščih.
Konj pojé letno približno pridelek enega hektara in stane lastnika dnevno 5 kron (letno 1815 kron), dirkalni konj pa stane mesečno 520 kron.
Če je v Svedski 200.000 konj, pomeni to 200.000 ha njiv in travnikov, ki bi jih pamet- neje porabili za gozdne plan- taže ali pa za kmetijsko pro- izvodnjo (opomba: v naši ob- čini je 1600 konj in okrog 40 traktorjev; če bi hoteli imeti isto razmerje med traktorji in konji, kot je v Svedski, potem bi morali imeti v brežiški občini ali v 1600 traktorjev ali pa samo 40 konj).

Ob koncu prve svetovne vojne je bilo v Svedski 715 tisoč konj (tam ni bilo to- povskiha grmenja!), danes pa je še 190.000 do 200.000. Od tega je 4000 dirkalnih konj, ki jih ohranja pri življenju le še totalizator. Sicer pa število dirkalnih konj raste, prav tako število jezdnih konj, ker so pač jahalne šole konjunkturane. Stari »rja- vca« je popularen le še v severni Svedski, na malih kmetijah in na gozdnem pod- ročju. Rjavci izginjajo v klav-

ni. Najdeš kmeta, ki ne more živeti brez konja, pa naj se piše Larsson, Karls- son, Eriksson, Johansson ali kakorkoli že. Eden od teh, neki Larsson iz Ystada, pravi: »Mene ne zanimajo stroji. Prijatelji moramo biti z ži- valmi, ne pa s stroji. Ze klavna vrednost enega konja je visoka, saj se ceni na 1600—1700 kron. Gotovo je to podlost, kar se dogaja s konji, toda konji so v vsak- kem slučaju najcenejše oro- dje in pogosto je tudi delo z njimi bolje izvedeno.«

Kljub vsem dobrim željam so napovedi za konje temne. Konj bo živel le še kot »ne- modern« žival, kot redkost, kot ostanek, kot zabava (jez- denje, totalizatorske igre, cirkus), toda ostal bo v spo- minu tudi kot enota opravl- ljenege dela, kot »konjska sila«.

M. P.

V Deželi kraljice Viktorije na Antarktiki so odkrili jeze- kot najbolj slano morje. Spričo tolikšne nasičenosti s soljo to jezero ne zamrzne niti v najhujših zimah.

Poskusi ameriških psiholo- gov so pokazali, da voznik avtomobilov vedno bolj re- agrirajo veliko hitreje na slušne in tipne dražljaje, kak- kor na vidne vtise.

»POPOLNOMA NORMALNO...«

Na bonnskem procesu pro- ti esesovecem in policajem, ki so jih obtožili, da so v taboriščih pomagali pri mno- žičnih umorih, je eden izmed obtoženih govoril o getu v poljskem mestu Lodz leta 1940. Tedaj je bilo v njem 170 ti- soč Židov. Leta 1944 jih je ostalo samo še 70 tisoč. Ob- toženi je dejal:

»Na dan je umrlo 1500 do 1700 Židov zaradi lakote in nalezljivih boleznih. Tako to je bilo popolnoma normal- no...«

Bo konj, ta starodavni človekov po- močnik, res kmalu samo še »muzej- ski predmet«?

Ko je pribrel v vas trak- tor... Tako bi se mogla pričeti tudi resnična slovenska zgod- ba.

Mehanizacija v kmetijstvu je rekla pravzaprav konju: odveč si.

Traktor lahko naredi sko- raj vse, kar naredi konj, le da ne zna rezgetati in jesti ovsa.

Pri Svedih je povzročil prehod od konja k traktorju tudi pomanjkanje delovne sile, sile, ki bi negovala ko- nje, jih pravzaprav hotela ne- govati. Če se ozremo še na ceno, vidimo, da se res ne splača rediti npr. dobrega »ardensa«, ki stane 4000 kron,

nica ali pa na inozemskem trpu. V preteklem letu so Svedsi izvozili za 2,5 milijona kron konj, in to v Poljsko, na Dansko, v Francijo, Ita- lijo, Madžarsko, Sovjetsko zvezo itd.

Samo še v severni Svedski se upirajo kmetijskim in gozdarskim strojem arden- ci in nekoliko lažji »nord- svenske«, toda tudi tu se konjem že májejo tla.

Vsi pa se boje, da bodo konji popolnoma izginili. Pa to ni vprašanje samo arma- de, ki v mirnem času po- trebuje 20.000 konj. Armada potrebuje predvsem vlečne konje severnosvedskega tipa.

Toda ni pravila brez iz- nica ali pa na inozemskem trpu. V preteklem letu so Svedsi izvozili za 2,5 milijona kron konj, in to v Poljsko, na Dansko, v Francijo, Ita- lijo, Madžarsko, Sovjetsko zvezo itd.

Samo še v severni Svedski se upirajo kmetijskim in gozdarskim strojem arden- ci in nekoliko lažji »nord- svenske«, toda tudi tu se konjem že májejo tla.

Vsi pa se boje, da bodo konji popolnoma izginili. Pa to ni vprašanje samo arma- de, ki v mirnem času po- trebuje 20.000 konj. Armada potrebuje predvsem vlečne konje severnosvedskega tipa.

Toda ni pravila brez iz- nica ali pa na inozemskem trpu. V preteklem letu so Svedsi izvozili za 2,5 milijona kron konj, in to v Poljsko, na Dansko, v Francijo, Ita- lijo, Madžarsko, Sovjetsko zvezo itd.

Samo še v severni Svedski se upirajo kmetijskim in gozdarskim strojem arden- ci in nekoliko lažji »nord- svenske«, toda tudi tu se konjem že májejo tla.

Azis Nesiv: OČALA

Potreboval sem zdravniško potrdilo. Imel sem 24 let in sem bil prepričan, da je vse odvisno od tega potrdila. Vsi zdravniki, pri katerih sem bil, so rekli, da sem zdrav. Na- posledem sem odšel k specialistu za oči.

— Kratkovidni ste. Predpisal vam bom očala.
Zame je bilo to sporočilo kot strela z jasnega. Zdelo se mi je, da je uničena vsa moja kariera.
— Kratkoviden sem, — sem tarnal vsem, ki so me ho- teli poslušati.
Niti zida nisem več videl pred seboj na razdaljo nekaj metrov. Ker pa sem izgubil recept za očala, sem šel k dru- gemu zdravniku.
— Vaš vid je popolnoma normalen, — mi je dejal.
— Kako to? Pred tremi tedni so mi rekli...
Zdravnik se je razjezil in me vrgel iz ordinacije. Zdaj sem videl že mnogo bolje.
Do svojega petinštridesetega leta nisem potreboval očal. Tedaj sem srečal nekega prijatelja, ki me je začuden vpra- šal, zakaj ne nosim očal, kajti v teh letih nisi že vsakdo očala. Če jih ne bom nosil, bom popolnoma izgubil vid.
Prijatelj je odšel, meni pa se je stemnilo pred očmi. Odsel sem k specialistu.
— Kratkovidni ste, — je ugotovil, — samo 1,75 dioptrijske.
Torej je imel le prav tisti zdravnik, ki me je pregledal pred dvajsetimi leti. Kupil sem si očala. Ko sem si jih na- taknil na nos, se mi je pričelo vse vrteni pred očmi. Ko sem jih snel, pa nisem ničesar videl.
Neki prijatelj me je odvedel k drugemu specialistu. Ta je najprej pogledal mene, nato pa še očala.
— Kateri tepec vam je predpisal ta očala? Niste kratko- vidni, temveč daljnovidni. Dve dioptriiji!
Naročil sem nova očala. Ni se mi več vrtilo v glavi, sa- mo oči so se mi neprestano solzile. Neki prijatelj mi je svetoval, naj grem na državno kliniko. Odsel sem. Pregle- dal me je profesor. Povedal sem, kaj vse so mi rekli spe- cialisti, pri katerih sem bil. Profesor se je razjezil:
— Tepec! Astigmatični ste!
Dobil sem nova očala. Z njimi sem dobro videl, samo nekaj me je vznemirjalo: vse stvari so se nekako oddaljile od mene. Hočem jesti — krožnik je oddaljen deset metrov od mene, papir, ki hočem nanj pisati, tudi. Nehal sem jesti. Odvedli so me k drugemu zdravniku, ki je bil na specia- lizaciji v Ameriki.
— Kateri idiot vam je predpisal ta očala? Zaslužil bi, da mu odvzamemo diplomu!
Ponovno sem dobil nova očala. Zdaj sem videl dvojno. Moja sedemčlanska družina je nenadoma narasla na štiri- najst članov. Prišel sem bližje.
Dobival sem injekcije. Ni bilo več specialistov v mestu, pri katerem bi ne bil. Eden mi je predpisal očala za kata- rakt, drugi je zatrdil, da imam daltonizem...
Nekoč sem šel po mostu. Stopnice so se mi zdele za meter nižje, kot so bile v resnici. Padel sem. Očala tudi. Nič nisem videl. Vse je bilo v megli. Dobri ljudje so mi pomagali. Našli so moja očala. Nataknil sem jih na nos. O, Alah je velik! Zdaj sem vse videl. Razložilo mi je videl in sem lahko prebral najdrobnejše črke v časopisu in celo imena ladij na morju. Odsel sem domov.
— Kaj je s tvojimi očali? — me je vprašala žena.
Snel sem jih. Prsti so šli skozi okvir. Stekel ni bilo več, ostala so na mostu.
Od tega dne vidim bolj kot kdajkoli prej.

17. novembra 1962 se je 35-letni asistent na psihološkem inštitutu univerze v Marylandu Peter Breen poslovil od svoje mlade žene, od družine ter prijateljev in se odpravil v prostovoljno samoto, ki naj bi trajala tako dolgo, dokler bi je lahko prenašal.

Gre za poskus ameriške uprave za vesoljske počete (NASA), ki naj bi znanstvenike poučil o obnašanju in re- akcijah človeka, ki je dlje časa popolnoma odrezan od sve- ta. Ta eksperiment naj bi dal osnovna spoznanja za načrte vesoljskih poletov. Breen živi sam v trosobnem stanovanju. Okoli sebe ne vidi nobenega človeka.

Brzojav in občasni pogovori z znanstveniki, ki vodijo ta eksperiment po mikrofonu, so mu edina zveza s svetom. Vsako njegovo dejanje znanstveniki opazujejo na televizij- skih zaslonih, razen tega pa ga skrbno registrirajo še druge priprave.

Breen mora izpolniti določene naloge, pri tem pa se mora točno držati pravil svojega dnevnega reda. Vsekaror pa je »magarjen«, če v redu izpolnjuje svoje naloge. Tedaj se med drugim lahko pomenkuje s svojimi prijatelji ali celo s svojo ženo, ki je z njo poročen šele pol leta, vendar le po mikrofonu. Doselej mu je uspelo že dvakrat, da se je lahko pogovarjal s svojo ženo.

154. O zasledovalcih ni bilo sledu. Zivil sta imela mačo. Lovci ju niso več preganjali, toda sledi jima je glad. Zato sta ležala in počivala; in ker sta počivala, sta manj jedla. »V nižinah je poletje.« je dejala Labiskwee, »in kmalu bo tudi tukaj.« Poto- vala sta le zjutraj in pozno popoldne.

155. Od bleščočega sonca se je v opotekala naprej preko pre- bujajoče se pokrajine. Breen je bil popolnoma brez skrbi, pa v vselej jo je izpred ust ugrabila zlobna roka.

156. Prišel je dan, ko je izginila poslednja drobtina hrane. Visoki vrhovi gora so izginjali, odpirala se je široka pot proti zahodu. Toda zaloga njenih moči je pošla. Prišel je čas, ko sta zvečer legla in zjutraj nista mogla vstati. Kriš se je trudoma dvignil, a se je takoj spet zgrudil.

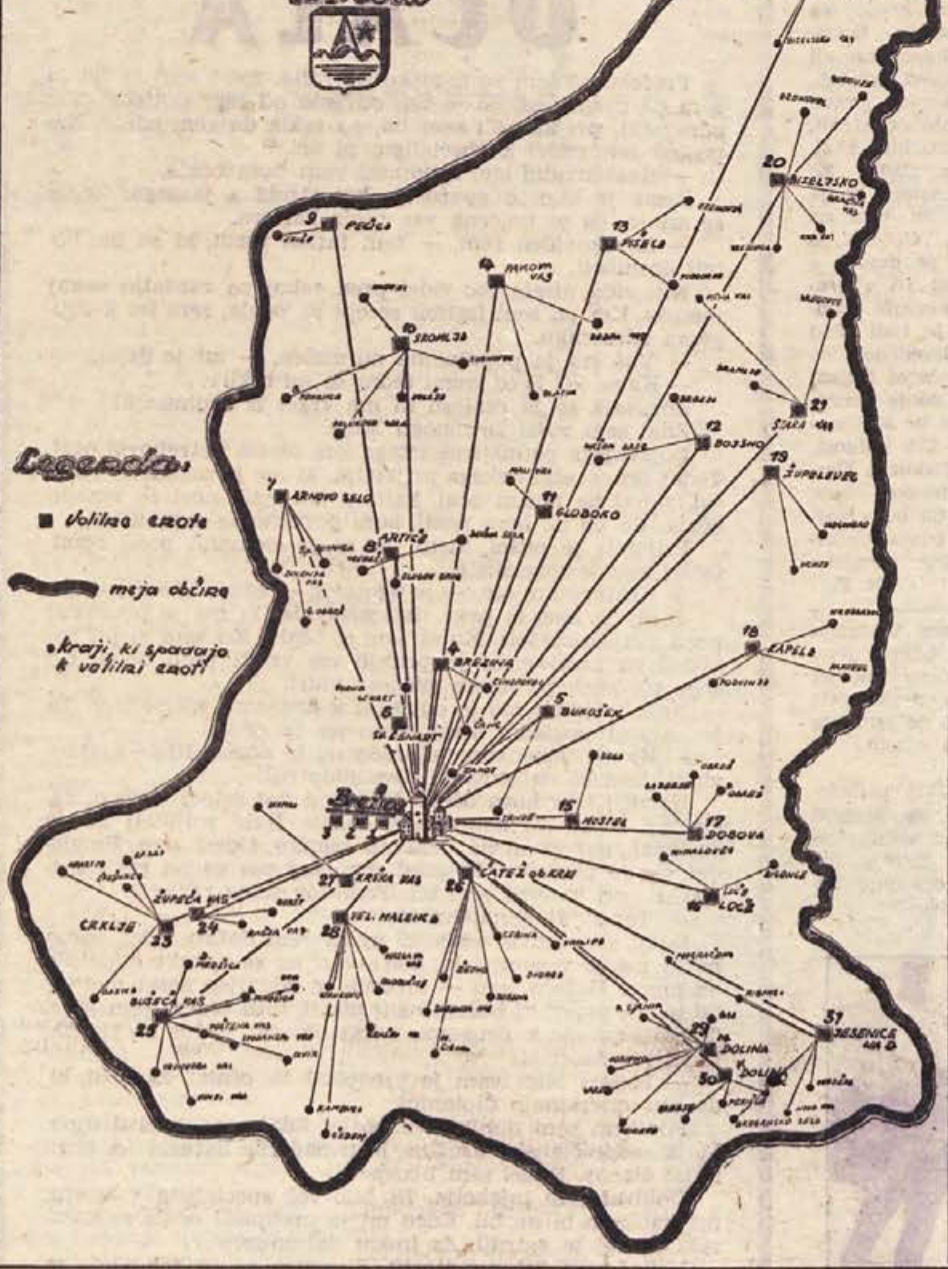
JACK LONDON:
KRISTOF DIMAČ
PRIREDIL:
Stanko Simenc
RIŠE:
Janez Gruden

BREZ BESED

SHEMA VOLILNIH ENOT V OBČINI BREŽICE LETA 1963 M.Š. 60000

Občan, izpolni svojo dolžnost!

Obdobja, ki smo ga zabeležili lani, verjetno po izredni politični razgibanosti v naši občini ni moč primerjati z nobenim drugim v zadnjih desetih letih. Pismo Izvršnega komiteja CK ZKJ in govor tovariša Tita v Splitu sta tudi na našem področju sprožila izredno živahne razprave. To smo ponovno videli na zborih občanov, ki jih je sklicala naša Socialistična zveza. Živa, konkretna in odkrita razprava o vseh mogočih vprašanjih — tak je bil naš odgovor na besede tovariša Tita. Prav taka aktivnost se je nadaljevala v občini, ko smo v jeseni in pozimi razpravljali o načrtu investicij v kmetijstvu za obdobje 1962—1963 na našem področju.

Eden izmed najvažnejših dogodkov v letu 1962, ki je sprožil široko politično aktivnost, je bil osnutek zveze in republiške ustave. V splošni razpravi o ustavi je sodelovalo približno 2000 občanov v 38 krajih v občini. Poleg splošnih razprav so bile razprave tudi v delovnih organizacijah, kjer je sodelovalo 1475 zaposlenih. Poleg tega je potrebno upoštevati, da ima vsako gosposodinjstvo časopis, radio ali televizijo. Tako lahko trdimo, da je sleherni občan bil seznanjen z osnutkom nove ustave. Sestavni del celotne ustavnosti je tudi statut občine. Le-ta je izdelan v osnutku in ga bomo dali v razpravo občanom.

cialnega varstva 2 odbornika; 4. organizacijsko - politična skupina 4 odbornike.

Vsako odborniko mora imeti svojo volilno enoto. To pomeni, da bo področje občine razdeljeno na 31 volilnih enot, kar je razvidno iz priložene sheme. Iz tega sledi, da bo s tem zagotovljena odgovornost odbornika do volilne enote, v kateri je bil izvoljen. To pa pomeni zagotovitev delavnosti občinske skupščine. Če vse to upoštevamo, potem se nam zastavi vprašanje, koga kandidirati, ko kakšnih kriterijev izbrati odbornika, da bo uspešno delo res zajamčeno.

Žena tri vogale podpira!

Ko bomo izbirali kandidata, ne gre prezreti dejstva, da na vseh področjih naše družbene dejavnosti aktivno sodelujejo tudi ženske in mladina. Žal je še vse preveč zakoreninjena miselnost, da v LO oziroma skupščini lahko aktivno zastopa občane samo moški. Mislim, da so ženske in

Volili bomo 62 odbornikov

Po predlogu, ki je bil izglasovan na seji LO Brežice 13. aprila, bo bodoča občinska skupščina štela 62 odbornikov, in sicer: 31 v občinskem zboru in 31 v zboru delovnih skupnosti. V zboru delovnih skupnosti bodo imele posamezne skupine naslednje število odbornikov:

1. skupina gospodarstva 23 odbornikov (kmetijske zadruge in individualni kmetijski proizvajalci 11 odbornikov);
2. skupina kulture in prosvete 2 odbornika;
3. skupina zdravstva in so-

BREŽIŠKE VESTI

mladina nemalokrat pokazali, da so enako, priznamo, včasih tudi bolj aktivni. Če bomo upoštevali kriterije in po njih izbirali svoje kandidate brez predsodkov, smo lahko prepričani, da bomo imeli v bodoči občinski skupščini ženske in mladino. Menim pa, da morajo biti ženske prve, ki naj podprejo predlog in izvolitev žensk.

Zbore občanov, ki bodo v brežiški občini v času od 19. aprila do 5. maja, skliče LO ali njen predsednik. Namenjeni so predvsem izbiri in postavitvi kandidatov. Na teh zborih občanov bomo izvolili kandidate za občinsko skupščino, to je občinski zbor, republiški zbor in zvezni zbor. Zbori občanov bodo po volilnih enotah z nekaterimi izje-

mami, tako da bosta v posamezni volilni enoti tudi po dva zbora občanov. Iz priložene sheme je razvidno, kateri kraji (vasi) se vključujejo v posamezno volilno enoto.

V navadenem časovnem obdobju bodo tudi zbori v delovnih organizacijah po volilnih enotah. Dolžnost vsakega državljanja je, da se udeležijo zbora občanov ali delavcev in aktivno sodeluje pri izbiri bodočega odbornika. Ob aktivnem sodelovanju na zboru pri izbiri kandidatov doživljamo resnično demokratičnost, volitve same pa naj postanejo samo potrditev demokratične izbire kandidata.

Zdaj še občinski statut

Občinski odbor SZDL bo po končanih zborih občanov, na katerih bomo postavili kandidate prek krajevnih organizacij SZDL, nadaljeval z razpravo o statutu občine in gospodarsko-političnih uspehih od zadnjih volitev do danes. Istočasno se bodo občanom predstavili bodoči odborniki in poslanci. Prek sindikata bomo v vseh delovnih organizacijah razpravljali o statutu občine nasploh, posebno pa o poglavju, ki govori o delovnih organizacijah. Istočasno naj bo razprava tudi o statutih delovnih organizacij in drugih problemih.

Velika novost v novem političnem sistemu je tudi rotacija. Po preteku dveh let se bo menjala polovica odbornikov, v našem primeru 31. Katero volilno enoto v brežiški občini volijo odbornike v občinski zbor za dve leti, ugotovimo tako, da volilna enota s parnim številom volilnih odbornikov za dve leti, z neparnim pa za štiri leta. To pomeni, da bomo v 15 volilnih enotah imeli po dveh letih ponovne volitve. Enako bo tudi z rotacijo odbornikov v zboru delovnih skupnosti. Veliko število dosedanjih aktivnih odbornikov bodo zamenjali novi odborniki, v nekaterih volilnih enotah tudi mlajši, ženske in mladina.

Za uspešno pripravo oziroma vodenje predvolilne dejavnosti je OLO SZDL izvolil 17-članski politični štab, enako tudi vse krajevne organizacije SZDL na terenu. Tudi v delovnih organizacijah so po vseh volilnih enotah izvoljeni politični štabi — enako nalogo. Te dni imajo politični aktivni v vseh krajih seje, na katerih razpravljajo o dokončnih pripravah na zbor občanov, na katerih bomo sprejemali kandidate bodočih odbornikov in poslancev.

V preteklem tednu so imela občinska vodstva plenume, na katerih so bile glavna tema razprave organizacijsko-politične priprave na volitve. Tako so imeli plenum OBSS, ZB, ZVVI in ZROP, Občinska gasilska zveza, predsedniki aktivov ZMS, te dni bo pa še razširjeni plenum občinskega komiteja ZMS Brežice. Na sejah so sprejeli konkretne naloge za svoje članstvo ob pripravah na volitve.

Občinski odbor SZDL vabi vse občane občine Brežice, naj izpolnijo svojo državljansko dolžnost s tem, da sodelujejo na zborih občanov in volitvah!
Ivan Zivčič

KGP v Brežicah prevzema gospodarjenje v vseh gozdovih Spodnjega Posavja

Kmetijsko gozdarsko podjetje v Brežicah že prevzema gospodarjenje in upravljanje v vseh gozdovih spodnjega Posavja, tako kot je v skladu z zakonitimi predpisi sklenil okrajni ljudski odbor v Celju. Za začetek prevzema od področnih kmetijskih zadrug strokovno gozdarsko službo, s 1. julijem pa bo prevzela še ostale administrativne in komercialne uslužbenke, ki so se v kmetijskih zadrugah doslej ukvarjali s prodajo lesa. Posek, spravilo in prodajo lesa, ki je bil odkazan za posek v letošnjem letu, bodo opravile še področne kmetijske zadruge.

Za zборе volivcev je dovolj gradiva

Na zboru volivcev, ki bo 21. aprila, se bodo pogovorili o kandidatu, ki ga bodo za svoje območje predlagali za občinsko skupščino, hkrati s tem pa bodo volivcem podrobno obrazložili sistem volitev, ki bo v veljavi odslej v zvezi z izpremembami, ki jih prinaša nova ustava. Računajo, da bo za prvi zbor tega dovolj, zlasti še, kar želijo, da bi bil pogovor o kvalitetah kandidata, ki ga bodo predlagali, kar najbolj obširen in kandidatura res utemeljena.

Po tem zboru bo krajevni organizaciji Socialistične zveze in političnemu štabu za izvedbo politve na Čatežu preostalo še mesec dni časa do volitev. Na zborih občanov in na sestankih Socialistične zveze bodo v teh 30 dneh prebivalci seznanili s podrobnim poročilom o razvoju in uspehih, ki jih je dosegla občina v dobi sedanjega ljudskega odbora. Seznanili jih bodo tudi z najpomembnejšimi programskimi nalogami, ki jih bo morala uresničiti bodoča občinska skupščina. Ker je občina Brežice kmetijska, bo največ govora o razvoju kmetijske proizvodnje v okvirju KZ Brežice, ki v okolici Čateža snuje enega izmed bodočih proizvodnih obratov. O podružbljanju kmetijskih površin so se pogovarjali že lani in so s tem prebivalci že močno seznanjeni. Kljub temu pa bodo še pojasnjevali razne nejasnosti in skušali odgovoriti na

O čem se kanijo pogovarjati na zborih volivcev in občanov na območju krajevnih organizacij SZDL na Čatežu

vsa vprašanja, ki bi jih zastavili prebivalci. Kmetijsko-gozdarsko gospodarstvo v Brežicah pravkar prevzema v upravljanje in gospodarjenje vse gozdove v brežiški komuni. Gozdarstvo je pomembna panoga občinskega gospodarstva, gozdovi v občini pa so žal močno izsekani. Treba se bo pogovoriti o tem, kako jih izboljšati, kako bo s posekom lesa za potrebe kmečkih gospodarstev in kako z obnovno gozdov ter reči tudi besedo o tem, kako bodo v tem procesu sodelovali lastniki.

Turizem je pomembna postavka v razvoju gospodarstva v brežiški občini, prav na področju okoli Čateža pa se bo razvijalo pomembno turistično središče. Na Čatežu so že ustanovili turistično društvo, katerega čaka cela kopicca nalog. Brez dvoma bo na sestankih in zborih v okvirju predvolilne dejavnosti stekla tudi beseda o tem. Urediti bo treba okolje naselij, tu in tam prebeliti hiše, na Čatežu bo treba povečati zbiralniki za vodovod, pogovoriti se bo treba o popravilu poti, pripraviti se bo treba na gradnjo vodovoda v Sobenji vasi in na Žejnem. Šolsko poslopje podružnične šole na Čatežu razpada. Ker ni sredstev za popravilo, bi morda tako kot drugod, lahko najnujnejše zbrali prebivalci.

Nova ustava bolj kot kdajkoli doslej postavlja v ospredje človeka, občana in prinaša v našo družbeno ureditev vrsto velikih, vsebinskih izprememb. Najpomembnejše je to, da zagotavlja občanu kar najbolj neposredno sodelovanje pri odločanju o vsem, kar je pomembno zanj in za razvoj področja, na katerem živi. Časi, ko smo rekli: »Bo že občina poskrbela za to«, so minili. Vse prej našteje naloge bo občan opravljal sam, neposredno v krajevni skupnosti, ki jo bodo ustanovili

Letos jurjevanje na Bizeljskem

Turistično društvo na Bizeljskem namerava letos prerediti slovesno jurjevanje kot svojevrstno turistično posebnost. Povabili so Slovenski dom iz Zagreba, ki bo v nedeljo po Jurjevem — 28. aprila — v dopoldanskih urah priredil kulturni nastop s sodelovanjem pevcev, instrumentalistov in folklornih skupin, popoldne pa bodo gostje odšli na gorcov, kjer bodo pekli domačo specialiteto cvrtje s slanino, pili bizeljsčana in poslušali domačo glasbo. Turistično društvo pripravlja lep program, obetajo pa si velik obisk gostov iz Zagreba in od drugod.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Ivan Zorko, sin delavca iz Sel, si je pri padcu poškodoval desno nogo; Jože Fabjan, sin upokojenca iz Jablanca, je pri vnetju bencina dobil opekline po obrazu; Jospina Cuk, gospodinja iz Bobovca, si je pri padcu poškodovala levo roko in desno nogo;

SPODNJE

TVD Partizan Novo mesto spet v slovenski ligi

O novomeških odbojkarjih že dolgo ni bilo nič slišati. Ko se je končala slovenska liga, smo bili igralci, pa tudi nekateri najbolj vneti privrženci te športne panoge v dvomih glede končnega vrstnega reda na prvenstveni lestvici. Ker zadnje tekme v lanskem sezoni nismo odigrali, smo tekmo izgubili za zeleno mizo. Tako smo iz republiške lige izpadli in čakali na letošnje skupščino OZS, ki naj bi izglasovala predlog, da se slovenska enotna liga razširi od osem na deset moštvev. Omenjeni predlog je skupščina tudi izglasovala in tako smo se Novomeščani znašli skupno z OK Crnuče, TVD Partizan iz Slovenske Bistrice in ELKO (Maribor) na kvalifikacijskem tekmovanju. Po pravilih OZS sta si prvoplasirani ekipi pridobili pravico igrati v višjem tekmovanju, to je v prvi republiški ligi.

Kvalifikacije so bile 7. aprila v tovarniški dvorani Partizana Trnovo v Ljubljani. Prvo tekmo smo igrali z OK Crnuče in jo odločili v svojo korist s 3:1 (17:7, 15:12, 12:15, 15:12). Čeprav so Crnučani veljali za favorite, ker so vso zimo marljivo trenirali, smo s presenetljivo borbenostjo prunagali žilavega nasprotnika. Tekma ni bila na visoki ravni, kar je razumljivo, saj se je odbojarska sezona šele začela. Grešilo se je v nečisti prstni igri, netočnem podajanju in serviranju.

Nato sta igrali ekipi Crnuče in Partizana iz Slovenske Bistrice. Zmagali so Crnučani z rezultatom 3:0. To srečanje se je zelo hitro končalo, ker igralci Slovenske Bistrice, čeprav so lani igrali v prvi republiški ligi, niso bili kos ekipi iz Crnuče. Mislim, da bodo Crnučani s tako igro marsikomu v slovenski ligi prekritizali račune na boljše uvrstitve.

V zadnji kvalifikacijski tekmi sta se pomerila Slovenska Bistrica in Novo mesto. Zmagali smo s 3:0 (15:7, 15:3, 18:14). V tem srečanju

so igralci iz Slovenske Bistrice vodili v tretjem setu že s 13:7, toda vseeno nam je uspelo z umirjeno igro premagati nervoznega nasprotnika.

Četrta ekipa — ELKO Maribor se kvalifikacij ni udeležila, zato je vse tekme izgubila s 3:0. Vsa srečanja sta zelo dobro sodila mednarodni sodnik Edo Slanina in Jože Bulc. Tako sta se v enotno slovenske ligo uvrstili ekipi OK Crnuče in TVD Partizan, Novo mesto. Partizan je igral v naslednji postavi: Simič, Medjo, Koprivnik, Kusič, Berger, inž. Lapajne, Janko Goleš.

BREŽIŠKE ŠPORTNE VESTI

V nedeljo popoldne je bila v Brežicah nogometna tekma med domačim moštvom in nogometisti iz Rogaske Slatine. Po obojestranski slabi igri so zmagali Brežičani s 3:2 (0:1). Gole za domače moštvo so dali: Minčič (enajstmetrovka), Suljagič in Filipič.

BRANIKOV PORAZ V BREŽICAH
V razburjivi tekmi sta se v Brežicah 14. aprila pomerili moštvi RK Brežice in RK Branik (Maribor), ki teknujeta v vzhodni skupini slovenske rokometne lige. Zmagali so brežiški rokometasi z 19:15 (9:6).

ENODNEVNI ROKOMETNI SEMINAR

Rokometni center v Brežicah je skupaj s komisijo za rokomet pri okrajni zvezi za telesno kulturo v Celju organiziral enodnevni seminar za voditelje rokometnih moštvev na področju spodnjeposavskega bazena od Krmelja do Jesenic na Dolenjskem. Seminar je bil 10. aprila, udeležilo pa se ga je 18 voditeljev. Po zaključku so si udeleženci seminarja ogledali rokometno tekmo, v kateri so Brežičani premagali goste iz Krškega z 29:15 (16:4).

7:0 ZA GRADAC
14. aprila je bila v Gradcu nogometna tekma med ekipama Gradca in Suhorja. Na razmočenem igrišču so zmagali domači igralci z rezultatom 7:0. P. R.

ŠPORT V ČRNOMLJU

Občinska zveza za telesno kulturo v Črnomlju je na zadnji seji že razpravljala o poteku štafete mladosti. Določila je štab za izvedbo štafete. V letošnjem letu bodo pozdrave ponesli od pionirjev do borev NOB. Lokalne štafete bodo krenile v Črnomelj s štiričlanskega vrha, Črnomolj, Adlešič, Gričič, Mirne gore, Butoraja, Otovca, Toplega vrha, Gričica, Semiča. Skupno bo letos 14 lokalnih štafet (lani 9 štafet).

Sporod rokometnih tekem v nedeljo

Novo mesto: Medobčinska liga: Šmilbel : Dragatuš ob 14. uri, Borac : Učiteljske ob 15. uri.
Črnomelj: Republiška liga, ženske: Partizan (Črnomelj) : Partizan (Piran) ob 14. uri. — Medobčinska liga: Garnizon : Partizan ob 15. uri. — Občinska liga: Belt : Gimnazija ob 16. uri, Dragatuš : Garnizon ob 17. uri.

Tri točke iz Maribora

Zenska rokometna ekipa Partizana iz Črnomlja je v soboto in nedeljo gostovala v Mariboru. Dvo-dnevna turneja po Stajerski je v polni meri zadovoljila igralke in ljubitelje rokometna na Dolenjskem — dosežek prvenstvenih točk je odličan.

MTT : Črnomelj 5:5

Igralke Partizana so se zelo trudile, ker so prišle na igrišča zelo utrujene od 9-urne vožnje z vlakom. Po zelo borbeni igri so uspeli udati ekipi MTT 5:0 točk, klub temu da so vodile še z rezultatom 5:1 igralke iz Maribora. V tej tekmi sta se zelo izkazali Furjan in Weiss. Sodnik je precej ostrodoval ekipo iz Črnomlja z do-slojenjem sedemmetrovk.

Kovinar : Partizan 3:5

Za to tekmo je vladalo v Mariboru veliko zanimanje, saj se Kovinar poteguje za mesto na vrhu ženske republiške lige. Igralke Partizana iz Črnomlja so šle v boj z zavestjo, da morajo zmagati in se približati vrhu lestvice. Na igrišču so začele igralke Partizana dikti-rati hiter tempo igre. Vsaka igralka je imela nalogo — igrati sva človekova. Zaradi tega je moral sodnik izključevati igralke ene in druge ekipe. Drugi polčas so igralke iz Črnomlja prevzele igro in prisilile nasprotnice k popolni obrambi.

Igralke Partizana so nastopile v naslednji postavi: Rajgelj, Butala, Kvas, Furjan, Cokan, Svajger, Ivanušič, Weiss.

Za ta uspeh lahko igralkam Partizana čestitamo, saj so z vročih igrišč prinesle tri točke. M—K

Medobčinsko prvenstvo v krosu v Novem mestu

V nedeljo, 21. aprila, bo v Novem mestu na novem stadionu ob 9. uri medobčinsko prvenstvo v krosu za občine Novo mesto, Trebnje, Metlika in Črnomelj.

Podrobna navodila so prejela vsa društva, šole in delovni kolektivi.

Vabimo k čim večji udeležbi. Tudi za gledalce bo to prvenstvo zanimivo, saj bodo lahko na stadionu ves čas spremljali tekače v borbi za boljše mesto. J. G.

LJUBITELJI NOGOMETA!

Nogometni klub ELAN je spet zaživel. Vodstvo kluba vabi vse, ki žele sodelovati, na redni trening vsak torek in petek ob 16 uri na Stadionu bratstva in enotnosti!

NOGOMETNI KLUB »ELAN«
NOVO MESTO

Štev. 15 (681)

DELO

glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva, osrednji slovenski dnevnik, izhaja v treh izdajah. Prinaša najnovejše in najaktualnejše dogodke iz vsega sveta in domovine, obravnava politična, gospodarska in kulturna vprašanja.

- Posebna stran DOM IN DRUŽINA
- ob sobotah TEDENSKI PROGRAM RADIA IN TELEVIZIJE in MLADINSKA STRAN — »NAJDIHOJCA«
- Brezplačni pravni nasveti
- romani v nadaljevanjih
- slikanice

ČASOPISNO PODJETJE DELO LJUBLJANA P. P. 29

Naročam jutranjik »DELO« — revijo »TOVARIS«, »TEDENSKO TRIBUNO« — »NAŠE RAZGLEDE« (naročni časopis podčrta)

Pošiljati pričnite dne ..... na naslov

Priimek in ime .....

ulica ..... hiš. štev. ....

Kraj ..... pošta .....

(podpis)

DL

Strelci med seboj

Občinski strelski odbor je na svojem območju organiziral ligo tekmovanja vseh strelskih družin. Tekmovanje se je začelo 15. februarja in nadaljevalo po sporodu, ki ga je izdelala tehnična komisija pri ObSO. Za tekmovanje se je prijavilo 8 strelskih družin iz mesta in 4 družine iz okolice Novega mesta. Do danes je poteklo sedem kol, v katerih nekatere SD vztrajno in z vso resnostjo tekmujejo. Nekatere družine pa se za tekmujevanje niso dovolj zavzele.

Doseženi rezultati:
Železničar, Novo mesto, 12 točk, 10.180 krogov,
»Borac«, Novo mesto, 10 točk, 8903 krogov,
»Novoles«, Novo mesto, 10 točk, 7673 krogov,
»Prešeren«, Grm, 8 točk, 8711 krogov,
»13. maja«, Novo mesto, 8 točk, 7147 krogov,
»Milan Majcen«, Novo mesto, 3 točk, 6209 krogov,
»Vinko Faderšič«, Novo mesto, 2 točki, 3409 krogov,
»Ljube Dragana«, IMV, Novo mesto 0 točk, 2678 krogov.

Rezultatov se vidi, da so se nekatere SD z vso resnostjo oprijele tekmovanja in dosegle lepe rezultate, zato jim iskreno ObSO vse priznava. Velik problem so imele nekatere SD v zimskem času zaradi prostorov. Te družine se niso mogle udeležiti tekmovanja, zato vabi ObSO vse te družine, da pristopijo k tekmovanju

Obvestilo ljubiteljem tenisa

Sekcija za tenis pri TD Partizan, Novo mesto, vabi vse ljubitelje tenisa v nedeljo, 21. 4. in naslednje dni dopoldne in popoldne na igrišču na Loko, kjer bo na razpolago trener iz Ljubljane in potrebni rekviziti.

M. P.

Pionirji odreda »Bratov Staničev« iz Podbočja v JPI

Pionirji osemletke v Podbočju, ki tvorijo odred »Bratov Staničev«, se pridno pripravljajo na tekmovanja v okviru letošnjih Jugoslovanskih iger. Na šoli delujejo različni krožki, med najbolj delovnimi pa so fotografski, modelarski, vrtnarski in šahovski krožek. Pridno se urijo za tekmovanja in hitijo pripravljati izdelke, s katerimi bodo sodelovali na občinski razstavi. Kot vsako leto, bodo tudi letos na šoli priredili samostojno razstavo svojih deljav-

nosti. Pionirji so zelo ponosni na svoje šahiste, ki so že dve leti zapored z dvema tekmovalnima ekipama zasedli 1. mesto v okrajnem, 2. in 3. mesto pa v republiškem tekmovanju šahistov. Lani je odred v tekmovanjih pridobil 2 stalna pokala, 8 diplom in kot nagrado razne pripomočke za tehnični pouk, v skupni vrednosti okoli 40 tisoč dinarjev.

Vaš najboljši obveščevallec je DOLENJSKI LIST

PREPREČUJMO ZOBNO GNILOBO!

(PONATIS KNJIŽICE UNIV. ASISTENTA DR. MITJE BARTENJEVA »PREPREČUJMO ZOBNO GNILOBO« — IZDAL GLAVNI ODBOR RDEČEGA KRIZA SLOVENIJE V LJUBLJANI)

Piškovost zob je najbolj razširjena bolezen, sredstva proti njej so pa na žalost le simptomna.

Da bi to bolezen čimprej kar se da omejili in ublažili, odpira ljudska oblast nove stomatološke šole in omogoča študij stomatologije vsem, ki se zanimajo zanj. Kljub temu pa je zobozdravstvenih delavcev glede na dejanske potrebe še vedno premalo.

Pri preprečevanju zobne piškavosti moramo sodelovati vsi! Predvsem pa velja to poleg zobozdravnikov in zdravnikov tudi za prosvetne in javne delavce ter starše. Njim vsem je namenjena ta brošura. Naj bi jim bila po potrebi tudi za oporo pri sestavi zdravstvenoprosvetnih predavanj, da ob naših skupnih prizadevanjih in drugih preventivnih ukrepih pomagajo preprečevati piškavost zob in jo čim bolj omejevati.

Zahvaljujem se glavnemu odboru Rdečega križa Slovenije, ki je omogočil izdajo te knjižice in sprejel v svoj delovni program izvajanje prepotrebne preventive proti zobni gnilobi. S tem je tudi podprl prizadevanja stomatološkega oddelka medicinske fakultete v Ljubljani.

Za strokovni pregled in nasvete pa se najlepše zahvaljujem prof. dr. Jožetu Rantu, prof. dr. Francu Celesniku, prof. dr. Valterju Kruščiču in prof. Francetu Demšarju.

Univ. asist. dr. Mitja Bartenjev

Prav tako malo piškavosti ali pa sploh nič je ne najdemo na izkopalnih lobanjah še starejših prebivalcev. Zanimivo pa je, da je bila v poznejših stoletjih vse pogostejša in se je v Evropi razmahnila posebno zadnjih dvesto do tristo let. Prehod obrtništvu v manufakturno, ki se je začel konec 16. stol., in prekrat

v proizvodni tehniki, do katerega je prišlo v 18. stol., sta v življenje takratnih prebivalcev prinesla bistvene spremembe. Manufakture in kasneje tovarne so potrebovale delavce, zato so se ljudje selili v mesta, kjer je bilo življenje seveda povsem drugačno. Prej so se ljudje na vasi hranili preprosto, z doma pripravljenimi živili, ki jih je bilo treba

zgristi in so vsebovala zobem potrebne snovi. Vse to je močno zaviralo nastanek zobne piškavosti. V mestu pa so hrano kupovali in so industrijski mlini mleli drobnozrnato moko. Industrijsko pripravljena hrana, spreminjeni način življenja in povsem nov prehranjevalni režim nasploh, vse to je še pospeševalo pogoje za razvoj piškavosti, tako da je v nekaterih zelo razvitih državah dosegla že tolikšno stopnjo, da lahko govorimo o množičnem vdoru zobne gnilobe.

V Sloveniji za sedaj še ne moremo govoriti o takim množičnem vdoru, kljub temu pa je tudi že pri nas kar redkokdo, ki ne bi imel v ustih vsaj enega piškavega zoba. Spomnimo se, ki jih v življenju naših delovnih ljudi prinaša industrijska revolucija, vplivajo tudi na naraščanje zobne gnilobe. Le-ta pa že prinaša naši družbi in posamezniku toliko škoda, da jo po pravici lahko štejejo za socialni problem, ki za sluzi vso pozornost.

Rekli smo že, da je pri nas le še redkokateri, ki nima v ustih vsaj enega piškavega zoba. Če si pa samo nekoliko ogledamo številke, ki nam jih pokaže statistika, je slika precej drugačna. Ugotovljeno je namreč, da imajo otroci piškavih povprečno 50 odst. mlečnih zob, odrasli ljudje pa 36 odst. stalnih zob. Pri otrocih so računali s povprečjem 20 mlečnih zob, pri odraslih pa s povprečjem 28 stalnih zob, modrostnih pri tem niso upoštevali.

(Nadaljevanje sledi)

